

ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

ORDIN

privind aprobarea certificării Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. ca operator de transport și de sistem al Sistemului național de transport al gazelor naturale

Având în vedere prevederile:

— Avizului Comisiei Europene C(2013) 8485 final din 25 noiembrie 2013 referitor la certificarea Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A.;

— art. 3 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.775/2005;

— art. 126 alin. (1) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Lege*, potrivit căreia operatorul de transport și de sistem se organizează și funcționează după modelul „operator de sistem independent” și este persoana juridică certificată de autoritatea competentă în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor legale de certificare;

— art. 126 alin. (5) din *Lege*, potrivit căreia procedura de certificare a operatorului de transport și de sistem se finalizează conform prevederilor art. 3 din Regulamentul (CE) nr. 715/2009;

— art. 128 din *Lege* privind condițiile de certificare a operatorului de transport și de sistem;

— Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin *Lege* nr. 160/2012;

— Legii nr. 117/2014 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2014 privind exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor ce decurg din calitatea de acționar al statului la Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” — S.A. și la Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. Mediaș și pentru modificarea unor acte normative,

luând în considerare:

— Cererea nr. 11.652/DG din 13 aprilie 2013, înregistrată la Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei cu nr. 19.212 din 15 aprilie 2013, depusă de către Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A., cu sediul social în municipiul Mediaș, Piața C.I. Motaș nr. 1, județul Sibiu, înregistrată la Oficiul Registrului Comerțului cu numărul de ordine J32/301/2000, pentru certificarea ca operator de transport și de sistem Sistemului național de transport al gazelor naturale, în sensul prevederilor art. 9 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE, precum și ale prevederilor art. 126 alin. (1) și art. 128 din *Lege*,

președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă certificarea Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. ca operator de transport și de sistem al Sistemului național de transport al gazelor naturale, care este organizată și funcționează după modelul „operator de sistem independent”, în condițiile prezentului ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin nu constituie un impediment pentru nicio entitate publică din România în vederea adoptării măsurilor necesare implementării modelului de separare a proprietății asupra rețelei de transport gaze naturale, prevăzut la art. 9 alin. (1) din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE.

Art. 3. — Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” — S.A. duce la îndeplinire prevederile prezentului

ordin, conform atribuțiilor stabilite prin lege, iar direcțiile și serviciile de specialitate din cadrul Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei urmăresc respectarea prevederilor prezentului ordin.

Art. 4. — (1) Prezentul ordin, împreună cu referatul de aprobare aferent acestuia, se comunică Comisiei Europene de către Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei.

(2) Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, împreună cu Avizul Comisiei Europene C(2013) 8485 final din 25 noiembrie 2013 prevăzut în anexa la prezentul ordin, conform prevederilor art. 3 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.775/2005.

Președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei,

Niculae Havriț

București, 6 august 2014.

Nr. 72.

AVIZ AL COMISIEI DIN 25 NOIEMBRIE 2013

în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 5/2009 al articolului 10 din Directiva 2009/73/CE — România — Societatea Națională de Transport Gaze Naturale Transgaz S.A. („Transgaz”)

I. Procedura

La data de 25 septembrie 2013, Comisia a primit o notificare din partea autorității naționale de reglementare din România, Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (denumită în continuare „ANRE”), în conformitate cu articolul 10 alineatul (6) din Directiva 2009/73/CE (denumită în continuare „directiva privind gazele naturale”), referitoare la un proiect de decizie de certificare a Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „Transgaz” S.A. (denumită în continuare „Transgaz”) ca operator independent de sistem pentru sistemul de transport de gaze naturale al României.

În temeiul articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 715/2009 (denumit în continuare „regulamentul privind gazele naturale”), Comisiei îi revine sarcina de a examina proiectul de decizie notificat și de a emite un aviz, adresat autorității naționale de reglementare relevante, cu privire la compatibilitatea lui cu articolul 10 alineatul (2) și cu articolul 9 din directiva privind gazele naturale.

II. Descrierea deciziei notificate

Transgaz operează sistemul de transport de gaze naturale din România. Transgaz este deținută în prezent de statul român (58,509%), de S.C. Fondul Proprietatea S.A. (14,987%) și de alți acționari (26,502%), niciunul dintre aceștia din urmă nedeținând, aparent, o cotă semnificativă de acțiuni la Transgaz.¹ Transgaz este listată la bursa din România. Activele de transport sunt deținute în mod direct de Transgaz în proporție de aproximativ 64%. Statul român deține aproximativ 34% din active.²

Transgaz urmărește să obțină certificarea prin intermediul aplicării modelului operatorului independent de sistem (denumit în continuare „modelul ISO”), astfel cum se prevede la articolul 9 alineatul (8) din directiva privind gazele naturale.

În proiectul de decizie, ANRE analizează dacă cerințele de certificare a Transgaz ca ISO sunt îndeplinite în conformitate cu dispozițiile din legislația românească de punere în aplicare a directivei privind gazele naturale. ANRE consideră că Transgaz poate fi certificată în mod preliminar ca operator de transport și de sistem pentru rețeaua de transport cu condiția ca, în termen de 6 luni de la data deciziei finale, Transgaz:

„să îndeplinească în totalitate condițiile prevăzute [la] art. 128 alin. (1) lit. a), b), c) și e) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012³ inclusiv prin eliminarea posibilității de a se exercita asupra sa sau asupra activității sale sau asupra proprietarului sistemului de transport prin orice mijloace de coordonare, subordonare sau de alt fel, influențe decisive/determinante de către o persoană care exercită controlul sau vreun drept asupra unui operator economic care desfășoară oricare dintre activitățile de producere sau de furnizare de energie electrică sau de gaze naturale.”⁴

III. Observații

Pe baza prezentei notificări, Comisia face următoarele observații cu privire la proiectul de decizie.

1. Posibilitatea aplicării modelului ISO

În conformitate cu articolul 9 alineatul (8) litera (a) din directiva privind gazele naturale, modelul ISO poate fi aplicat în cazul în care, la data de 3 septembrie 2009, sistemul de transport a aparținut unei societăți integrate vertical (denumită în continuare „SIV”).

Comisia înțelege că unicul acționar care deținea controlul asupra Transgaz la data de 3 septembrie 2009 era statul român. Drepturile de proprietate ale statului român au fost exercitate la momentul respectiv de către Ministerul Economiei și Comerțului, care, în prezent, este Ministerul Economiei. Acest minister deține, de asemenea, participări importante, inclusiv prin care deține controlul, într-un număr de societăți active în producerea, distribuția și furnizarea de gaze naturale, precum și de energie electrică, din România. La momentul respectiv, Ministerului Economiei și Comerțului i-a fost, de asemenea, atribuită competența de a gestiona proprietățile statului în domeniul furnizării, producerii și transportului de gaze naturale (și de energie electrică).

Prin urmare, se poate considera că, în 2009, Ministerul Economiei și Comerțului era o societate integrată vertical, din care Transgaz făcea parte, și, în consecință, alegerea modelului ISO este, în principiu, posibilă în cazul Transgaz. Cu toate acestea, pe baza unor observații privind natura structurală a punerii în aplicare a modelului ISO în cazul de față, Comisia recomandă cu fermitate ANRE ca, în cooperare cu organismele relevante ale statului român, să ia în considerare punerea în aplicare a modelului separării drepturilor de proprietate, pe baza unei separări a organismelor publice în cadrul statului.

2. Alegerea modelului ISO

Atât în cadrul modelului ISO, cât și a celui de separare a drepturilor de proprietate, separarea efectivă în cadrul statului trebuie să fie asigurată în cazurile în care separarea are loc între autorități publice. Articolul 9 alineatul (6) din directiva privind gazele naturale oferă posibilitatea, în contextul modelului separării drepturilor de proprietate și pentru conformarea la cerințele articolului 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d), ca statul să controleze activitățile de transport, precum și cele de generare, producție și/sau furnizare. Cu toate acestea, activitățile respective se exercită de către entități publice separate. Această dispoziție se aplică și modelului ISO⁵, în acest context, două organisme publice separate ar trebui, prin urmare, să fie considerate drept două persoane distincte și ar trebui să fie în măsură să controleze activități de producție și/sau de furnizare, pe de o parte, și activități de transport, pe de altă parte, cu condiția să se poată demonstra că ele nu se află sub influența comună a unei alte entități publice, încălcându-se astfel normele privind separarea drepturilor de proprietate.

Organismele publice în cauză trebuie să fie efectiv separate, în aceste cazuri, trebuie să se demonstreze că cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d) din directiva privind gazele naturale sunt pe deplin respectate.

¹ Conform documentelor prezentate de către ANRE în notificarea transmisă de aceasta.

² O altă parte terță deține, de asemenea, 2% din rețeaua de transport de gaze naturale.

³ Articolul 128 transpune în legislația română articolul 9 din directiva privind gazele naturale.

⁴ Articolul 2 din proiectul de decizie de certificare notificat.

⁵ A se vedea articolul 14 alineatul (2) litera (a) din directiva privind gazele naturale, prin care se solicită candidatului ISO să demonstreze că îndeplinește cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b), (c) și (d) din directiva privind gazele naturale.

Proprietatea asupra sistemului

Transgaz utilizează partea din sistemul de transport pe care nu o deține în baza unui contract de concesiune pentru care, în numele statului român, autoritatea semnatară este Agenția Națională pentru Resurse Minerale. Aceasta este un organism public care este coordonat în mod nemijlocit de către prim-ministru. Din decizia preliminară a ANRE nu reiese în mod clar în ce măsură contractul de concesiune conferă competențe Agenției Naționale pentru Resurse Minerale asupra rețelei de transport. Comisia invită ANRE să clarifice, în decizia sa finală, drepturile pe care Agenția Națională pentru Resurse Minerale le are asupra Transgaz în baza contractului de concesiune.

Comisia reamintește faptul că, în baza normelor privind modelul ISO, dreptul de proprietate asupra sistemului de transport este, prin definiție, deținut de către o altă persoană decât ISO. Această persoană, proprietarul sistemului, este strict limitată în exercitarea drepturilor care îi revin în calitate de proprietar, în plus, face obiectul unor obligații specifice menite să permită ISO să își îndeplinească sarcinile de transport într-o manieră independentă în raport cu proprietarul sistemului.

Cu toate acestea, în cazul de față, astfel cum s-a explicat mai sus, sistemul de transport operat de Transgaz este parțial deținut chiar de către Transgaz și parțial de către statul român, într-adevăr, statul român deține aproximativ 34% din active, în timp ce Transgaz deține în mod direct o cotă de aproximativ 64%⁶. Cota de proprietate deținută de Transgaz va crește inevitabil, întrucât activele nou-achiziționate pot reveni doar societății Transgaz.⁷ Prin urmare, ISO este în mare măsură aceeași persoană cu proprietarul sistemului. Comisia remarcă faptul că această situație nu reprezintă situația tipică pentru care modelul ISO a fost înființat, adică o situație în care o societate din domeniul energetic integrată vertical care a refuzat să își vândă activele de transport ar putea să își plaseze operațiunile în mâinile unui operator complet separat, împiedicând astfel orice conflicte de interese cu privire la operarea rețelelor. Această separare este absentă în cazul de față, dat fiind că Transgaz deține o proporție semnificativă și din ce în ce mai însemnată din activele de transport al gazelor naturale.

Separarea în cadrul statului

Comisia remarcă faptul că, după data de 3 septembrie 2009, gestionarea drepturilor de proprietate ale statului român asupra Transgaz a fost transferată la Ministerul Finanțelor Publice, care, în prezent, exercită toate drepturile și își asumă toate obligațiile statului român în calitate de acționar la Transgaz, deținând majoritatea drepturilor de vot reprezentate. Ministerul își exercită aceste drepturi prin intermediul adunării generale a Transgaz, care, prin majoritate simplă, printre altele, numește și revocă membrii consiliului de supraveghere al Transgaz, îi stabilește bugetul și îi aprobă planul de management și strategia⁸.

Drepturile de proprietate ale statului român în principalele societăți de producție, de furnizare și de distribuție de gaze naturale din România, precum și în principalele societăți de generare, de furnizare și de distribuție de energie electrică sunt exercitate de către Departamentul pentru Energie. Acesta este

o entitate distinctă din punct de vedere juridic, dar este coordonată de către ministrul economiei.

Conform legislației românești, prim-ministru conduce guvernul și coordonează activitățile membrilor săi, în conformitate cu îndatoririle lor legale⁹, îndatoririle legale ale ministerelor sunt diferite și sunt stabilite prin legi diferite, corespunzător domeniilor de activitate ale fiecăruia. Ministerele sunt entități juridice distincte, fără nicio subordonare între ele, în conformitate cu articolul 93 alineatul (19) din Legea nr. 123/2013, orice acțiune împotriva independenței OTS este considerată încălcare a legii.

Comisia ar putea fi de acord că Ministerul Finanțelor Publice, pe de o parte, și Ministerul Economiei și Departamentul pentru Energie, pe de altă parte, pot fi considerate organisme publice independente în sensul articolului 9 alineatul (6) din directiva privind gazele naturale. Din aceleași motive poate fi acceptat faptul că Agenția Națională pentru Resurse Minerale este un organism public separat de Ministerul Economiei și de Departamentul pentru Energie, precum și de Ministerul Finanțelor Publice.

Cu toate acestea, astfel cum s-a explicat la punctul 5 din prezentul aviz, Departamentul pentru Energie are anumite competențe în ceea ce privește Transgaz, care sunt incompatibile cu regulile privind separarea referitoare la separarea organismelor publice.

Departamentului pentru Energie, care este subordonat ministrului economiei, îi revine responsabilitatea de a gestiona proprietatea statului român în domeniul transportului de gaze naturale, în plus, Departamentul pentru Energie este responsabil de coordonarea metodologică și operațională a dispecerului național, o parte din Transgaz, și îi este atribuită responsabilitatea coordonării¹⁰ activităților sistemului național de transport de gaze naturale (precum și de energie electrică) (a se vedea, de asemenea, punctul 5 din prezentul capitol). Prin urmare, Departamentul pentru Energie își exercită influența asupra Transgaz într-un mod care nu este reconciliabil nici cu separarea în cadrul statului, nici cu rolul său de proprietar de sistem.

Comisia a remarcat, de asemenea, articolul 3 alineatul (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013¹¹ conform căruia, chiar și în condițiile în care Ministerul Finanțelor Publice va numi și va revoca membrii consiliului de administrație al Transgaz, aceștia trebuie să acționeze în conformitate cu politicile și cu strategia în domeniul energiei și al gazelor naturale, astfel cum au fost elaborate de ministerul relevant, adică de Departamentul pentru Energie, întrucât este normal ca membrilor consiliului de administrație numiți de către statul român să li se poată cere să acționeze în limitele politicilor și strategiilor generale stabilite de către statul român, inclusiv ale celor elaborate de către Departamentul pentru Energie. Comisia consideră că astfel de cerințe ar trebui să excludă în mod explicit posibilitatea ca astfel de măsuri să interfereze cu independența și cu funcționarea curentă a Transgaz.

⁶ O altă parte terță deține, de asemenea, 2% din rețeaua de transport.

⁷ Cu toate acestea, potrivit contractului de concesiune prin care activele deținute de statul român sunt autorizate a fi utilizate de Transgaz, toate activele Transgaz vor fi „returnate” statului român atunci când expiră acordul de concesiune.

⁸ Normele privind cvorumul necesar pentru reuniunile ordinare și extraordinare reconvoacate ale acționarilor după ce o primă reuniune nu a reușit să întrunească cvorumul necesar sunt de așa natură încât este posibil ca în aceste reuniuni reconvoacate să se ia decizii valabile fără ca statul român să fie prezent. (Prezența sa este necesară pentru ca în prima reuniune ordinară și extraordinară convocată să se ia decizii valabile.) Având în vedere actuala cotă de acțiuni deținute de acționarii minoritari, niciunul dintre aceștia din urmă nu ar fi, totuși, în măsură să exercite controlul asupra Transgaz.

⁹ Articolul 13 din Legea nr. 90/2001.

¹⁰ Articolul 1 din Hotărârea Guvernului nr. 429/2013, punctul 3. Această observație nu se referă la punctul 2 din aceeași hotărâre.

¹¹ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2013 care prevede transferul de acțiuni deținute de stat în CNTEE Transelectrica — S.A. și în SNTGN Transgaz — S.A.

În plus, Comisia consideră că nu a fost dovedit în mod suficient faptul că prim-ministrul nu este în măsură să influențeze ministrul finanțelor publice și în special Agenția Națională pentru Resurse Minerale (care este coordonată de el), pe de o parte, și Ministerul Economiei și Departamentul pentru Energie, pe de altă parte. De exemplu, nu s-a demonstrat că prim-ministrul nu are puterea de a da instrucțiuni acestor organisme publice. De asemenea, nu s-a demonstrat în mod suficient că Agenția Națională pentru Resurse Minerale nu are alte interese în legătură cu producerea și/sau cu furnizarea gazelor naturale și a energiei electrice în cadrul responsabilităților sale.

În acest context, Comisia consideră că, în prezent, nu există motive suficiente pentru a concluziona că gradul de separare necesar în conformitate cu articolul 9 alineatul (6) din directiva privind gazele naturale în contextul unui model ISO este atins.

3. Interesele acționarilor minoritari

Articolul 14 alineatul (2) litera (a) din directiva privind gazele naturale stabilește, printre altele, că ISO trebuie să fie în conformitate cu cerințele de la articolul 9 alineatul (1) literele (b) și (c) din directiva privind gazele naturale, menite să asigure independența operatorului de transport și de sistem de interesele în domeniul generării sau al furnizării.

Unul dintre proprietarii Transgaz este Fondul Proprietatea, care deține 14,987% din acțiuni. Fondul Proprietatea deține participații și în societăți de producție și de furnizare de gaze naturale și de energie electrică. Fondul nu deține controlul asupra Transgaz, dar poate vota și propune alegerea membrilor consiliului de administrație în societățile în care deține acțiuni, în plus, legislația română facilitează numirea membrilor consiliului de administrație de către acționarii minoritari în societățile de stat prin intermediul unui așa-numit regim de „drepturi de vot cumulative”¹². Comisia concluzionează că acest acționar minoritar deține interese și poate exercita drepturi care sunt incompatibile cu dispozițiile articolului 9 alineatul (1) literele (b) și (c)¹³ din directiva privind gazele naturale.

Comisia remarcă faptul că s-ar putea realiza conformarea la articolul 9 alineatul (1) literele (b) și (c) din directiva privind gazele naturale prin stabilirea, de exemplu, în reglementările interne ale Transgaz, a faptului că acționarii nu își pot exercita nimirile sau drepturile de vot în cadrul Transgaz până când ANRE primește asigurări adecvate că acești acționari nu dețin interese în alte societăți care să fie incompatibile cu cerințele din directiva privind gazele naturale¹⁴.

4. Independența membrilor consiliului de administrație al Transgaz

Articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind gazele naturale stabilește că nu este posibil ca un membru al consiliului de administrație sau al consiliului de supraveghere, în timp ce aceasta facilitează nimirile membrilor consiliului de administrație de către acționarii minoritari, normele nu permit acestora să dețină controlul.

În decizia sa preliminară, ANRE nu evaluează în detaliu dacă toți membrii actuali ai consiliului de administrație al Transgaz

dețin interese sau alte poziții în consilii de administrație care sunt incompatibile cu articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind gazele naturale. Comisia remarcă faptul că este necesar ca ANRE să realizeze o astfel de evaluare pentru toți membrii consiliului de administrație înainte de emiterea deciziei sale finale de certificare, pentru a se asigura conformitatea cu articolul 9 alineatul (1) litera (d) din directiva privind gazele naturale. Ca observație generală, Comisia remarcă faptul că este necesar ca ANRE să aibă competența de a impune ca toți potențialii membri ai consiliului de administrație să respecte toate cerințele relevante din directiva privind gazele naturale, înainte de a ocupa respectiva poziție¹⁵.

5. Competențele Departamentului pentru Energie în ceea ce privește Transgaz

Articolul 14 alineatele (4) și (5) din directiva privind gazele naturale limitează strict competențele proprietarului de sistem asupra ISO. Articolul 14 alineatul (2) stabilește că operatorul de transport și de sistem este responsabil de îndeplinirea sarcinilor menționate la articolul 13. Dispecerizarea este o funcție esențială a operării sistemului de transport.

Transgaz acționează ca dispecer al gazelor naționale în România, în conformitate cu articolul 100 alineatul (40) din Legea nr. 123/2012, dispecerizarea reprezintă „activitatea specifică de echilibrare permanentă și operativă, la nivelul sistemelor, a cantităților de gaze naturale intrate și, respectiv, ieșite, la parametri rezultați din obligațiile de livrare, precum și luarea măsurilor de limitare a efectelor situațiilor excepționale, cum ar fi: temperaturi foarte scăzute, calamități naturale, avarii majore și altele asemenea, prin folosirea de mijloace specifice”. Dispecerizarea se referă, prin urmare, la operațiunile de gestionare curentă a rețelei de gaze naturale, incluzând echilibrarea.

Legislația română prevede că dispecerul național pentru gaze naturale¹⁶ rămâne în coordonarea metodologică și operațională a ministerului delegat pentru energie¹⁷. Comisia consideră că o astfel de dispoziție este incompatibilă cu dispozițiile directivei privind gazele naturale. Comisia consideră că activitatea de coordonare operațională a dispecerului național pentru gazele naturale este o sarcină esențială a OTS și trebuie să fie realizată într-o manieră independentă și chiar de către OTS. În acest context este de remarcat faptul că articolul 13 alineatul (3) din directiva privind gazele naturale, care stabilește sarcinile operatorului de transport și de sistem pentru gazele naturale, se referă în mod explicit la echilibrarea sistemului de transport al gazelor naturale.

Păstrarea activității de coordonare metodologică și operațională a dispecerului național pentru gazele naturale din România de către Departamentul pentru Energie din România este cu atât mai discutabilă ținând seama de faptul că acest departament gestionează și interesele României în activele de producție, de furnizare și de distribuție a gazelor naturale, fiind astfel puțin probabil că OTS poate realiza această sarcină esențială într-o manieră independentă.

¹² Ordonanța Guvernului nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice. Această ordonanță prevede că un acționar care deține, individual sau împreună cu alții, cel puțin 10% din acțiunile unei întreprinderi de stat poate solicita aplicarea metodei votului cumulativ pentru alegerea membrilor consiliului de administrație sau al consiliului de supraveghere, în timp ce aceasta facilitează nimirile membrilor consiliului de administrație de către acționarii minoritari, normele nu permit acestora să dețină controlul.

¹³ În plus față de drepturile care pot fi derivate din Ordonanța Guvernului nr. 109/2011 reiese că Fondul Proprietatea beneficiază de anumite drepturi minoritare care îi permit să numească membri ai consiliului de administrație în anumite societăți de generare a energiei electrice și de drepturi în ceea ce privește anumite tipuri de decizii.

¹⁴ Ca abordare practică, Comisia ar putea sprijini opțiunea prezentată de ANRE de a utiliza pragul prevăzut la articolul 228 din Legea română nr. 227 privind piața de capital și de a o scuti de competențele de control pentru acele entități care dețin o parte din drepturile de vot mai mică de 5% sau pentru entitățile care au beneficii în baza Ordonanței Guvernului nr. 109/2011.

¹⁵ Articolul 41 alineatul (4) din directiva privind gazele naturale prevede că ANR-urile sunt investite cu o astfel de competență.

¹⁶ Precum și dispecerul național pentru energie electrică, Transelectrica.

¹⁷ Articolul 5 alineatul (2) din Ordonanța de urgență nr. 18/2013.

Pe un plan mai general, Departamentul pentru Energie este investit prin lege cu responsabilitatea coordonării¹⁸ activităților sistemului național de transport de gaze naturale (precum și de energie electrică). Dispoziția relevantă se referă în mod clar numai la activitățile sistemului național de gaze naturale (precum și de energie electrică). Prin urmare, se pare că se referă la activitățile operatorilor de transport și de sistem ca atare și nu la activitățile operatorilor de transport și de sistem în raport cu alte entități relevante din sectorul gazelor naturale și al energiei electrice, cum ar fi furnizorii și producătorii de gaze naturale, în timp ce operatorul de transport și de sistem ar trebui să fie în măsură să își exercite funcțiile într-o manieră independentă față de Departamentul pentru Energie¹⁹.

Pe baza observațiilor de mai sus, Comisia consideră că, în circumstanțele actuale, nu există motive suficiente pentru certificarea Transgaz în baza modelului ISO. Comisia recomandă ANRE să depună eforturi, în cooperare cu organismele relevante ale statului român, pentru a face astfel încât separarea drepturilor de proprietate asupra Transgaz să se realizeze prin aplicarea articolului 9 alineatul (6) din directiva privind gazele naturale, permițând separarea în cadrul statului, ceea ce, în mod necesar, implică, de asemenea, faptul că legislația românească trebuie să fie modificată în regim de urgență astfel încât să includă acest model de separare.

Într-o astfel de situație, exercitarea drepturilor de proprietate ale statului român asupra Transgaz poate să rămână în cadrul Ministerului Finanțelor Publice. Ministerul Economiei și Departamentul pentru Energie ar putea să își mențină participațiile respective în societățile de producție și/sau de furnizare, precum și sarcinile lor respective în ceea ce privește politica energetică națională. Cu toate acestea, responsabilitatea de a gestiona proprietatea statului român

asupra transportului de gaze, care în prezent revine Departamentului pentru Energie, trebuie să fie transferată unui organism public separat de Departamentul pentru Energie. Articolul 3 alineatul (4) din Ordonanța de urgență nr. 18/2013 ar trebui să fie modificat în conformitate cu cele de mai sus. Departamentul pentru Energie ar trebui, de asemenea, să renunțe la coordonarea metodologică și operațională a dispecerului național, care trebuie considerată o sarcină esențială care trebuie îndeplinită de Transgaz în mod independent.

IV. Concluzii

În temeiul articolului 3 alineatul (2) din regulamentul privind gazele naturale, ANRE va ține seama întocmai de observațiile de mai sus ale Comisiei atunci când ia decizia sa finală cu privire la certificarea Transgaz, iar atunci când ia decizia, o comunică Comisiei.

Poziția Comisiei cu privire la această notificare nu aduce atingere niciunei alte poziții pe care Comisia o poate adopta în raport cu autoritățile naționale de reglementare cu privire la orice alte proiecte de măsuri notificate privind certificarea sau în raport cu autoritățile naționale responsabile de transpunerea legislației UE în ceea ce privește compatibilitatea oricărei măsuri naționale de punere în aplicare cu legislația UE.

Comisia va publica prezentul document pe site-ul ei de internet. Comisia consideră că informațiile din prezentul document nu sunt confidențiale. ANRE este invitată să informeze Comisia în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea prezentului document în cazul în care consideră că, în conformitate cu normele UE și cu cele naționale privind confidențialitatea comercială, el conține informații confidențiale pe care le dorește să fie eliminate înainte de publicare. O astfel de solicitare trebuie motivată.

Adoptată la Bruxelles, 25 noiembrie 2013.

Pentru Comisie,
Joaquin Almunia,
vicepreședinte

¹⁸ Articolul 3 alineatul (1) din Hotărârea Guvernului nr. 429/2013, punctul 3.

¹⁹ Astfel cum se prevede la punctul 2 din același articol.

ACTE ALE CAMEREI DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A ROMÂNIEI

COLEGIUL CURȚII DE ARBITRAJ COMERCIAL INTERNAȚIONAL

DECIZIE

pentru aprobarea Regulilor de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional

În temeiul art. 28 alin. (2) lit. e) și art. 29 alin. (5) din Legea camerelor de comerț din România nr. 335/2007, cu modificările și completările ulterioare, și al art. 60 din Statutul Camerei de Comerț și Industrie a României,

Colegiul Curții de Arbitraj Comercial Internațional d e c i d e:

Art. 1. — Se aprobă cu unanimitate de voturi Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta decizie.

Art. 2. — Prezenta decizie se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Curții de Arbitraj Comercial Internațional,
Viorel Roș

București, 5 iunie 2014.
Nr. 1.

**REGULI DE PROCEDURĂ ARBITRALĂ
ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional****CAPITOLUL I
Dispoziții generale****ARTICOLUL 1****Obiectul Regulilor de procedură arbitrală**

Regulile de procedură arbitrală se aplică în arbitrajul intern și internațional organizat de Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României, denumită în continuare *Curtea de Arbitraj*.

ARTICOLUL 2**Temeiul juridic al Regulilor de procedură arbitrală**

Regulile de procedură arbitrală sunt adoptate de Colegiul Curții de Arbitraj, în conformitate cu dispozițiile art. 29 alin. (5) din Legea camerelor de comerț din România nr. 335/2007, cu modificările și completările ulterioare, și cu cele ale Regulamentului privind organizarea și funcționarea Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României, aprobat prin Decizia Colegiului de conducere al Camerei Naționale nr. 6/2014.

ARTICOLUL 3**Competența Curții de Arbitraj**

(1) Curtea de Arbitraj organizează și administrează soluționarea litigiilor interne și internaționale, pe calea arbitrajului instituționalizat, dacă părțile au încheiat, în acest sens, o convenție arbitrală și au sesizat această curte în condițiile prezentelor reguli.

(2) Litigiu arbitral, în înțelesul prezentelor reguli, este orice litigiu izvorând dintr-un contract sau în legătură cu contractul, inclusiv referitor la încheierea, interpretarea, executarea sau desființarea lui, ca și din alte raporturi juridice arbitrabile.

(3) Litigiul este intern când părțile au naționalitatea sau cetățenia română, iar raportul juridic nu conține elemente de extraneitate care să pună în discuție aplicarea legii străine.

(4) Litigiul este internațional când decurge din raporturi juridice civile cu elemente de extraneitate.

ARTICOLUL 4**Capacitatea persoanelor de a încheia convenții de arbitraj**

Persoanele care au capacitatea deplină de exercițiu al drepturilor pot conveni să soluționeze pe calea arbitrajului litigiile patrimoniale dintre ele, în afară de acelea care privesc drepturi asupra cărora legea nu permite a se face tranzacție.

ARTICOLUL 5**Tribunalul arbitral**

(1) Arbitrul unic sau, după caz, totalitatea arbitrilor și supraarbitrilor investiți cu soluționarea unui litigiu determinat constituie, în sensul prezentelor reguli, tribunalul arbitral al Curții de Arbitraj.

(2) Tribunalul arbitral constituit este abilitat să judece un litigiu determinat și să pronunțe o hotărâre definitivă, executorie și obligatorie pentru părți, potrivit prezentelor reguli.

(3) Judecarea litigiului revine exclusiv tribunalului arbitral investit.

ARTICOLUL 6**Aplicarea prezentelor reguli. Excepții**

(1) În cazul în care s-a încredințat Curții de Arbitraj organizarea unui arbitraj, prin însuși acest fapt părțile au acceptat aplicarea prezentelor reguli.

(2) Dacă odată cu încredințarea organizării arbitrajului părțile au optat, în scris, pentru alte norme de procedură, Colegiul Curții de Arbitraj, ținând seama de condițiile speței și de conținutul regulilor de procedură arbitrală indicate de părți, poate decide că pot fi aplicate și regulile alese de părți, iar acestea sunt acceptate de tribunalul arbitral.

(3) În cazul în care părțile au optat pentru aplicarea de către Curtea de Arbitraj a întregului pachet de norme de procedură ale unei alte curți de arbitraj, aplicarea acestora este posibilă numai dacă respectivele norme nu interzic explicit acest lucru.

(4) În organizarea și desfășurarea arbitrajului se vor aplica regulile de procedură ale Curții de Arbitraj în vigoare la momentul sesizării acesteia, dacă părțile nu au convenit altfel.

ARTICOLUL 7**Principiile procedurii arbitrare**

(1) Tribunalul arbitral își exercită prerogativele și își îndeplinește misiunea în conformitate cu dispozițiile art. 21 alin. (1)—(3) din Constituția României, republicată, și art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la un proces echitabil și într-un timp rezonabil, precum și dreptul la un tribunal independent și imparțial.

(2) În întreaga procedură arbitrală trebuie să se asigure părților, sub sancțiunea nulității hotărârii arbitrare, egalitatea de tratament, respectarea dreptului de apărare și a principiului contradictorialității.

(3) Dosarul litigiului este confidențial. Nicio persoană, în afara celor implicate în desfășurarea litigiului respectiv, nu are acces la dosar fără acordul scris al părților.

(4) Curtea de Arbitraj, tribunalul arbitral, precum și personalul Camerei de Comerț și Industrie a României au obligația să asigure confidențialitatea arbitrajului, neavând dreptul de a publica sau a divulga datele de care iau cunoștință în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, fără a avea încuviințarea părților.

(5) Hotărârile arbitrare pot fi publicate integral numai cu acordul părților. Ele pot fi însă publicate parțial ori în rezumat sau comentate sub aspectul problemelor de drept ivite, în reviste, lucrări ori culegeri de practică arbitrală, fără a se da numele sau denumirea părților ori date care ar putea prejudicia interesele lor.

(6) Președintele Curții de Arbitraj poate autoriza, de la caz la caz, cercetarea dosarelor în scopuri științifice sau de documentare după rămânerea definitivă a hotărârilor arbitrare.

(7) Părțile au îndatorirea să își exercite drepturile procedurale prevăzute în prezentele reguli și în celelalte norme de procedură aplicabile cu bună-credință și potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute. Ele au obligația să coopereze cu tribunalul arbitral pentru desfășurarea corespunzătoare a litigiului și pentru finalizarea acestuia în termenul stabilit.

(8) Procedura arbitrală nu este condiționată de îndeplinirea de către părți a unei proceduri prealabile de mediere sau conciliere.

(9) În orice stadiu al litigiului, tribunalul arbitral va încerca soluționarea acestuia pe baza înțelegerii părților.

CAPITOLUL II Convenția arbitrală

ARTICOLUL 8

Formele convenției arbitrale

(1) Convenția arbitrală se încheie în scris, fie sub forma unei clauze compromisorii, înscrisă în contractul principal, fie sub forma unei înțelegeri de sine stătătoare, denumită *compromis*.

(2) Prin clauza compromisorie părțile convin ca litigiile ce se vor naște din contractul în care ea este inserată sau în legătură cu acesta să fie soluționate pe calea arbitrajului.

(3) Validitatea clauzei compromisorii este independentă de valabilitatea contractului în care a fost înscrisă.

(4) Prin compromis, părțile convin ca un litigiu ivit între ele să fie soluționat pe calea arbitrajului, arătându-se obiectul litigiului.

(5) Modelele de clauză compromisorie și de compromis recomandate de Curtea de Arbitraj sunt cuprinse în anexa nr. 1 și, respectiv, anexa nr. 2.

(6) Convenția arbitrală poate rezulta și din introducerea de către reclamant a unei cereri de arbitraj și acceptarea pârâtului ca această cerere să fie soluționată de Curtea de Arbitraj.

ARTICOLUL 9

Încheierea convenției arbitrale de către stat și autoritățile publice

(1) Statul și autoritățile publice pot încheia convenții arbitrale numai dacă sunt autorizate prin lege sau prin convenții internaționale la care România este parte.

(2) Persoanele juridice de drept public care au în obiectul lor de activitate și activități economice pot încheia convenții arbitrale, în afara cazului în care legea ori actul lor de înființare sau de organizare prevede altfel.

ARTICOLUL 10

Efectele convenției arbitrale

Încheierea convenției arbitrale exclude, pentru litigiul care face obiectul ei, competența instanțelor judecătorești, conferind competență tribunalului arbitral.

CAPITOLUL III

Constituirea tribunalului arbitral. Termenul, sediul și locul arbitrajului

ARTICOLUL 11

Constituirea tribunalului arbitral

(1) Tribunalul arbitral este format fie dintr-un arbitru unic, fie din 3 arbitri dintre care unul este supraarbitru, conform convenției părților.

(2) Dacă părțile nu au stabilit numărul arbitrilor, litigiul se judecă de 3 arbitri, câte unul numit de fiecare dintre părți, iar al treilea — supraarbitrul — ales de cei 2 arbitri iar, în caz de neînțelegere între ei, de către președintele Curții de Arbitraj.

(3) Dacă există mai mulți reclamanți sau mai mulți pârâți, părțile care au interese comune vor numi un singur arbitru. În caz de neînțelegere între părți, arbitrul comun va fi desemnat de președintele Curții de Arbitraj.

(4) Niciuna dintre părți nu are dreptul să numească un arbitru în locul celeilalte părți sau să aibă mai mulți arbitri decât cealaltă parte.

ARTICOLUL 12

Independența arbitrilor

Arbitrii sunt independenți și imparțiali în îndeplinirea atribuțiilor lor jurisdicționale. Ei nu sunt reprezentanții părților.

ARTICOLUL 13

Numirea, revocarea și înlocuirea arbitrilor

Arbitrii sunt numiți, revocați sau înlocuiți conform convenției arbitrale și prezentelor reguli.

ARTICOLUL 14

Numirea arbitrilor

(1) Când arbitrul unic sau, după caz, arbitrii nu au fost numiți prin convenția arbitrală și nici nu s-a prevăzut modalitatea de numire a lor, constituirea tribunalului arbitral se face după cum urmează:

a) prin cererea de arbitraj sau printr-o cerere ulterioară, reclamantul va numi un arbitru sau va propune ca litigiul să fie soluționat de un arbitru unic, arătând numele acestuia;

b) prin întâmpinare sau prin înștiințare separată adresată Curții de Arbitraj, în termen de cel mult 10 zile de la primirea cererii de arbitraj, pârâtul va numi un arbitru arătând numele acestuia sau, după caz, va răspunde la propunerea reclamantului privind soluționarea litigiului de un arbitru unic, precum și cu privire la persoana arbitrului unic.

(2) Se recomandă părților ca o dată cu numirea unui arbitru să numească și un arbitru supleant. În caz de numire și după semnarea Declarației de acceptare, arbitrul supleant va înlocui pe arbitrul titular în caz de absență a acestuia. Pentru activitatea prestată în înlocuirea titularului, supleantul are dreptul la un onorariu proporțional cu gradul de implicare în soluționarea dosarului.

(3) Proporția onorariului convenit fiecăruia va fi stabilită de cei 2 arbitri, iar în caz de neînțelegere, de către președintele Curții de Arbitraj.

(4) La cererea părții, arbitrul și supleantul sunt desemnați de președintele Curții de Arbitraj.

ARTICOLUL 15

Alegerea supraarbitrului

În cazul tribunalului arbitral compus din 3 arbitri, cei 2 arbitri numiți potrivit art. 14 vor proceda la alegerea supraarbitrului, dintre arbitrii înscrși pe listă, în termen de 5 zile de la data primirii înștiințării pe care Secretariatul Curții de Arbitraj le-a făcut-o în acest sens.

ARTICOLUL 16

Declarația de acceptare

(1) În termen de 5 zile de la data când le-a fost comunicată propunerea de numire, arbitrii și supraarbitrul vor completa și vor semna Declarația de acceptare, independență, imparțialitate și disponibilitate (denumită în continuare *Declarația de*

acceptare). Declarația va putea fi completată și trimisă prin corespondență electronică.

(2) Declarația de acceptare conține următoarele elemente:

a) acordul sau refuzul arbitrilor/supraarbitrului de a îndeplini misiunea de arbitru în respectiva cauză;

b) în caz de acceptare, declarația arbitrilor/supraarbitrului conform căreia a luat cunoștință de Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj și înțelege să le respecte cu strictețe;

c) declarația arbitrilor/supraarbitrului că nu se află în niciuna din cauzele de incompatibilitate prevăzute de art. 20, de natură a pune la îndoială independența și imparțialitatea sa. În cazul în care arbitrul consideră că poate să își îndeplinească misiunea de arbitru în mod independent și cu imparțialitate deși asemenea cauze există, el va declara faptele și împrejurările relevante;

d) declarația arbitrilor/supraarbitrului că este în măsură să dedice timpul necesar desfășurării și finalizării procedurii arbitrale în timpul afectat acesteia potrivit prezentelor reguli.

(3) Dacă faptele sau împrejurările menționate la alin. (2) lit. c) survin în cursul litigiului, arbitrul le va declara de îndată.

(4) Declarația inițială și declarațiile ulterioare, dacă este cazul, se depun la dosarul litigiului, pentru ca părțile să poată lua cunoștință de conținutul lor.

(5) Nesemnarea Declarației de acceptare în temeiul prevăzut la alin. (1) este considerată refuz al îndeplinirii misiunii de arbitru.

(6) Declarația de acceptare se întocmește pe formular tip, care se comunică arbitrilor și supraarbitrului propuși, prin grija Secretariatului Curții de Arbitraj. Formularul este cuprins în anexa nr. 3.

ARTICOLUL 17

Competențele președintelui Curții de Arbitraj privind numirea arbitrilor și supraarbitrului

(1) Dacă reclamantul sau pârâtul nu răspunde în termen sau nu dă curs invitației de numire a arbitrilor ori există neînțelegere între părți cu privire la numirea arbitrilor unic sau dacă cei 2 arbitri nu cad de acord asupra persoanei supraarbitrului, președintele Curții de Arbitraj, după expirarea termenelor prevăzute de art. 14 și 15, va desemna arbitrul unic sau, după caz, arbitrul reclamantului și/sau al pârâtului ori supraarbitrul. Dispozițiile art. 16 rămân aplicabile.

(2) Desemnarea se face în termen de 5 zile de la data când președintele Curții de Arbitraj a luat cunoștință de împrejurările arătate la alin. (1), dintre arbitrii înscrși pe Lista de arbitri a Curții, în afară de cazul în care s-a prevăzut altfel în convenția arbitrală.

(3) Dacă, totuși, după desemnarea arbitrilor în condițiile alin. (1) și (2), pârâtul își va numi arbitrul cel mai târziu până la constituirea tribunalului arbitral, desemnarea făcută în acele condiții devine caducă.

ARTICOLUL 18

Recuzarea și abținerea arbitrilor și supraarbitrului

(1) Arbitrul poate fi recuzat pentru cauze care pun la îndoială independența și imparțialitatea sa. Cauzele de recuzare sunt cele prevăzute în art. 20.

(2) O parte nu poate recuza arbitrul pe care ea l-a numit decât pentru cauze survenite sau despre care a luat cunoștință după numire.

(3) Persoana care știe că în privința sa există o cauză de recuzare este obligată să înștiințeze părțile și ceilalți arbitri mai

înainte de a fi acceptat însărcinarea de arbitru, iar, dacă asemenea cauze survin după acceptare, de îndată ce le-a cunoscut.

(4) Această persoană nu poate participa la judecarea litigiului decât dacă părțile, înștiințate potrivit alineatului precedent, comunică în scris că înțeleg să nu ceară recuzarea. Chiar în acest caz, ea are dreptul să se abțină de la judecarea litigiului.

(5) Recuzarea trebuie să fie cerută, sub sancțiunea decăderii, în termen de 10 zile de la data când partea a luat cunoștință de numirea arbitrilor sau, după caz, de la survenirea cauzei de recuzare. Arbitrul recuzat poate formula declarație de abținere, fără ca abținerea sa să valoreze recunoașterea cauzei de recuzare.

(6) Cererea de recuzare se soluționează de tribunalul arbitral, fără participarea arbitrilor recuzat, acesta fiind înlocuit de președintele Curții de Arbitraj sau de un arbitru desemnat de el.

(7) În cazul în care cererea de recuzare îl privește pe arbitrul unic, ea se soluționează de președintele Curții de Arbitraj sau de un arbitru desemnat de el.

(8) Recuzarea tuturor arbitrilor unui tribunal arbitral se judecă de un tribunal arbitral desemnat de președintele Curții de Arbitraj.

(9) Dacă cererea de recuzare este admisă, arbitrul, supraarbitrul sau arbitrul unic va fi numit în conformitate cu prezentele reguli.

(10) Declarația de abținere se întocmește în scris și nu trebuie să fie motivată. Condiția formei scrise este întrunită dacă declarația este consemnată în încheierea de ședință.

(11) Prevederile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător și experților și asistenților arbitrali. În acest caz, recuzarea se soluționează de tribunalul arbitral.

(12) Prin încheierea de admitere a cererii de recuzare se va decide și asupra menținerii sau nu a actelor întocmite de cel recuzat.

ARTICOLUL 19

Revocarea arbitrilor și supraarbitrului

(1) Săvârșirea vreuneia dintre faptele ce urmează atrage, în raport cu gravitatea faptei, revocarea arbitrilor sau supraarbitrului dintr-un anumit litigiu:

a) după acceptare, abandonează în mod nejustificat însărcinarea de arbitru;

b) fără motiv justificat, nu participă în mod repetat la ședința de arbitrare sau săvârșește alte fapte de natură să întârzie nejustificat soluționarea litigiului, ori nu pronunță hotărârea în termenul stabilit de convenția arbitrală sau de prezentele reguli;

c) nu respectă caracterul confidențial al arbitrajului, publicând sau divulgând în mod voit date de care a luat cunoștință în calitate de arbitru, fără a avea autorizația părților.

(2) Revocarea se decide de către Colegiul Curții de Arbitraj la propunerea oricărui dintre membrii Colegiului, cu ascultarea arbitrilor a cărui revocare se cere/se propune, cel care face propunerea neavând drept de vot.

(3) În cazul săvârșirii uneia dintre faptele de mai sus cu rea-credință sau prin gravă neglijență, arbitrii pot răspunde patrimonial în limita onorariului primit.

ARTICOLUL 20

Incompatibilitatea arbitrilor

(1) Arbitrii sunt incompatibili să soluționeze un litigiu determinat pentru următoarele motive, care pun la îndoială independența și imparțialitatea lor:

a) se află în una dintre situațiile de incompatibilitate pe care Codul de procedură civilă le prevede pentru judecători;

b) nu îndeplinesc condițiile de calificare sau alte condiții privitoare la arbitri, prevăzute în convenția arbitrală;

c) o persoană juridică al cărei asociat este sau în ale cărei organe de conducere se află arbitrul are un interes în cauză;

d) arbitrul are raporturi de muncă ori de serviciu, după caz, sau legături comerciale directe cu una dintre părți, cu o societate controlată de una dintre părți sau aflată sub un control comun cu aceasta;

e) arbitrul a prestat consultanță uneia dintre părți, a asistat sau a reprezentat una dintre părți ori a depus mărturie în una dintre fazele precedente ale litigiului.

(2) Arbitrul care este și avocat, înscris în tabloul avocaților compatibili, nu poate intra în compunerea unui tribunal arbitral învestit cu arbitrarea unui litigiu cu privire la care a desfășurat sau urmează a desfășura activități avocațiale; de asemenea, nu poate reprezenta sau asista vreuna dintre părțile aflate în acel litigiu în fața tribunalelor constituite sub egida Curții de Arbitraj.

(3) Activitățile avocațiale prevăzute la alin. (2) nu pot fi exercitate de avocatul care este și arbitru într-un litigiu determinat, nici direct și nici prin substituirea sa de către un alt avocat din cadrul formei organizatorice de exercitare a profesiei de avocat din care el face parte.

(4) Arbitrul care se află în situație de incompatibilitate în legătură cu calitatea de arbitru, datorită unei împrejurări survenite ulterior înscrierii sale pe lista de arbitri, care îl pune în imposibilitate fizică sau morală de a-și îndeplini misiunea pentru o perioadă mai lungă de timp, poate solicita să fie suspendat sau această măsură se decide de către Colegiul Curții de Arbitraj.

ARTICOLUL 21

Înlocuirea arbitrilor și supraarbitrului

(1) În caz de imposibilitate a exercitării misiunii de arbitru, pentru orice cauză (recuzare, abținere, revocare, suspendare, radiere, deces etc.) și dacă nu s-a numit un supleant sau dacă acesta este împiedicat să își exercite însărcinarea, se va proceda la înlocuirea arbitrului de către partea care l-a numit, în termen de 10 zile de când ea a luat cunoștință de survenirea unei asemenea împrejurări.

(2) Dacă partea nu numește un arbitru în acest termen, președintele Curții de Arbitraj desemnează noul arbitru.

(3) Dispozițiile de față se aplică în mod corespunzător și în ceea ce privește supraarbitrul.

ARTICOLUL 22

Data constituirii tribunalului

(1) Tribunalul arbitral se consideră constituit la data acceptării însărcinării de supraarbitru ori, după caz, a acceptării de către arbitrul unic.

(2) Din momentul constituirii, tribunalul arbitral este învestit cu judecarea cererii de arbitrare și a celorlalte cereri privind procedura arbitrală, cu excepția cererilor care, prin dispoziții imperative ale legii, sunt de competența instanțelor judecătorești.

ARTICOLUL 23

Termenul arbitrajului

(1) Dacă părțile nu au convenit altfel, tribunalul arbitral trebuie să pronunțe hotărârea în termen de cel mult 6 luni de la data constituirii sale.

(2) Termenul se suspendă pe durata desfășurării următoarelor evenimente: judecarea cererii de recuzare; soluționarea excepției de neconstituționalitate; judecarea unei cereri incidente adresate instanței judecătorești competente; înlocuirea arbitrilor sau supraarbitrului, potrivit art. 21; suspendarea litigiului în baza unei dispoziții legale; efectuarea unei expertize dispuse de tribunalul arbitral.

ARTICOLUL 24

Prelungirea termenului

(1) Părțile pot consimți, oricând în cursul litigiului, la prelungirea termenului arbitrajului, fie în scris, fie prin declarație orală, dată în fața tribunalului arbitral și consemnată în încheierea de ședință.

(2) Tribunalul arbitral poate dispune, prin încheiere, în cazul în care se constată că una dintre părți obstrucționează desfășurarea procedurii arbitrale ori pentru alte motive temeinice, prelungirea termenului arbitrajului.

(3) Termenul se prelungește de drept cu 3 luni în cazul încetării personalității juridice sau al decesului uneia dintre părți.

ARTICOLUL 25

Caducitatea arbitrajului

(1) Constituie cauză de caducitate a arbitrajului situația în care una dintre părți a notificat în scris tribunalului arbitral până la prima zi de înfățișare că înțelege să invoce caducitatea și reiterează această excepție la primul termen după expirarea duratei arbitrajului.

(2) Lipsa unei solicitări exprese în termenul prevăzut conform alin. (1) nu produce nicio consecință cu privire la termenul soluționării litigiului.

(3) Nu constituie cauză de caducitate și partea nu poate invoca depășirea termenului de soluționare a litigiului, chiar dacă această excepție a fost invocată în termenul prevăzut în alin. (1), dacă prin propria sa atitudine a zădărnicit celeritatea soluționării litigiului. Această constatare o face tribunalul arbitral și se consemnează în încheiere.

ARTICOLUL 26

Sediul și locul arbitrajului

(1) Sediul arbitrajului este în România, municipiul București, bd. Octavian Goga nr. 2, sectorul 3.

(2) Locul arbitrajului este la sediul Curții de Arbitraj.

(3) Dacă părțile solicită motivat tribunalului arbitral ca ședințele de arbitrare să se desfășoare într-un alt loc, tribunalul arbitral poate încuviința solicitarea părților. Cheltuielile ocazionate de desfășurarea ședințelor arbitrale în locul solicitat de părți se suportă de acestea.

CAPITOLUL IV

Procedura preliminară. Comunicarea actelor de procedură. Măsurile asigurătorii și provizorii. Cheltuielile arbitrale

SECȚIUNEA 1

Procedura preliminară

ARTICOLUL 27

Cererea de arbitrare. Elemente

(1) Cererea prin care reclamantul sesizează Curtea de Arbitraj cu soluționarea unui litigiu, denumită în continuare *cerere de arbitrare*, trebuie să cuprindă următoarele elemente:

a) numele și prenumele, domiciliul și, după caz, domiciliul ales al persoanei fizice ori, pentru persoanele juridice, denumirea și sediul lor. De asemenea, se vor menționa și codul numeric personal sau, după caz, codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar ale reclamantului și ale pârâtului, dacă sunt cunoscute de reclamant, precum și adresa electronică, numărul de telefon, numărul de fax ori alte asemenea date. Dacă reclamantul locuiește/are sediul în străinătate, va arăta și reședința aleasă în România, unde urmează să i se facă toate comunicările privind litigiul arbitral;

b) numele și calitatea celui care reprezintă partea în proces, iar, în cazul reprezentării prin avocat, numele acestuia și sediul profesional. Dovada calității de reprezentant se va alătura cererii, inclusiv înscrisul doveditor al calității de reprezentant legal sau, după caz, extras din registrul public în care este menționată împuternicirea reprezentantului persoanei juridice de drept privat;

c) obiectul și valoarea cererii, precum și modalitatea de calcul prin care s-a ajuns la stabilirea acestei valori;

d) motivele de fapt și de drept pe care se sprijină fiecare capăt de cerere, cu trimitere la înscrisurile doveditoare corespunzătoare sau la alte probe. Indicarea probelor solicitate se face cu arătarea, după caz, a înscrisurilor și a relevanței lor, a numelui și domiciliului martorilor și a faptelor ce tind a fi probate, a obiectivelor expertizei și a expertului consilier propus, a întrebărilor pentru interogatoriu, în cazul persoanelor juridice;

e) menționarea convenției arbitrale, anexându-se copie de pe contractul în care este inserată sau copie de pe compromis;

f) semnătura părții și ștampila în cazul persoanelor juridice. Dacă cererea este introdusă prin avocat, ea va fi semnată de acesta, aplicând ștampila.

(2) Înscrisurile se depun în copie certificată de parte, dar tribunalul arbitral poate solicita oricând originalul.

(3) Dacă cererea de arbitrare sau înscrisurile sunt formulate într-o limbă străină, secretariatul Curții de Arbitraj din oficiu solicită părții să prezinte o traducere în limba română sau, în arbitrajul internațional, într-o limbă de circulație internațională. Părțile pot solicita în scris ca traducerea să fie efectuată prin grija Secretariatului Curții de Arbitraj, cu suportarea costurilor respective.

(4) Cererea de arbitrare și anexele sale se depun pe suport hârtie în atâtea exemplare câți pârâți sunt, plus unul pentru dosarul cauzei și unul pentru fiecare arbitru. De asemenea, comunicarea se face și în format electronic.

ARTICOLUL 28

Înregistrarea cererii

(1) Cererea de arbitrare, însoțită de dovada achitării taxei de înregistrare prevăzute în normele privind taxele și cheltuielile arbitrale, este înregistrată la Secretariatul Curții de Arbitraj și va fi repartizată pentru efectuarea procedurii preliminare unui asistent arbitral, în condițiile prevăzute în Regulamentul Secretariatului Curții de Arbitraj.

(2) Cererea de arbitrare se înregistrează și în cazul în care taxa de înregistrare nu este plătită, dar în acest caz Secretariatul Curții de Arbitraj va acorda reclamantului un termen de 5 zile pentru achitarea taxei. Termenul începe să curgă de la data prezentării cererii, dacă este depusă personal, sau de la data când reclamantul primește comunicarea Secretariatului Curții de Arbitraj în acest sens, dacă cererea a fost trimisă prin poștă. Dacă nu se face dovada plății, cererea de arbitrare rămâne în nelucrare.

(3) Data introducerii cererii de arbitrare se consideră ziua înregistrării acesteia la Secretariatul Curții de Arbitraj, iar, în cazul expedierii ei cu scrisoare recomandată prin poștă, data prevăzută în ștampila oficiului poștal de expediere. Plicul se atașează cererii.

ARTICOLUL 29

Informații comunicate reclamantului

(1) În cazul în care cererea de arbitrare nu cuprinde toate mențiunile și cerințele prevăzute la art. 27, Secretariatul Curții de Arbitraj va înștiința de îndată reclamantul să le completeze în mod corespunzător, într-un termen care nu va depăși 10 zile de la data primirii înștiințării.

(2) Dacă reclamantul nu a arătat în cererea de arbitrare numele arbitrului, el îl va numi în termenul prevăzut la alin. (1). În caz de neconformare, devin aplicabile în mod corespunzător prevederile art. 17 alin. (2) și (3).

(3) Secretariatul va verifica, de asemenea, plata taxei arbitrale, iar dacă aceasta nu a fost plătită conform normelor privind taxele și cheltuielile arbitrale, va comunica reclamantului cuantumul și modalitatea de plată a taxelor arbitrale.

ARTICOLUL 30

Informații comunicate pârâtului

În cazul în care cererea de arbitrare nu a fost comunicată pârâtului de către reclamant, Secretariatul Curții de Arbitraj comunică pârâtului o copie de pe această cerere, împreună cu actele însoțitoare. Se comunică pârâtului cuantumul și modalitatea de plată a taxelor arbitrale, precum și prezentele reguli și lista de arbitri, dacă acestea nu sunt publicate pe site-ul Curții de Arbitraj.

ARTICOLUL 31

Întâmpinarea pârâtului

(1) Primind cererea de arbitrare, pârâtul va formula o întâmpinare, care trebuie să cuprindă:

— numele arbitrului numit de el sau răspunsul la propunerea reclamantului privind soluționarea litigiului de un arbitru unic, precum și la persoana acestuia;

— excepțiile referitoare la cererea reclamantului;

— răspunsul în fapt și în drept la cererea reclamantului;

— probele propuse în apărare, pentru fiecare capăt din cererea reclamantului;

— celelalte mențiuni și cerințe prevăzute de art. 27 pentru cererea de arbitrare, în mod corespunzător.

(2) În termen de 20 de zile de la primirea cererii de arbitraj, pârâtul va comunica reclamantului întâmpinarea, împreună cu actele însoțitoare, și, de asemenea, o va depune la Curtea de Arbitraj, atașând dovada de comunicare.

(3) La cererea pârâtului, comunicarea întâmpinării se face de către Secretariatul Curții de Arbitraj.

(4) Dacă mai mulți reclamânți au un singur reprezentant sau un reclamant stă în judecată în mai multe calități juridice, se va comunica și, respectiv, depune câte o singură întâmpinare.

(5) Când sunt mai mulți pârâți, aceștia pot răspunde, toți împreună sau numai o parte dintre ei, printr-o singură întâmpinare.

(6) Dispozițiile art. 27 alin. (4) sunt aplicabile în mod corespunzător.

(7) Nedepunerea sau necomunicarea întâmpinării nu înseamnă recunoașterea pretențiilor reclamantului.

(8) Dacă prin nedepunerea sau necomunicarea întâmpinării litigiul se amână, tribunalul arbitral va putea obliga pe pârât la plata cheltuielilor cauzate prin amânare.

ARTICOLUL 32

Cererea reconvențională

(1) Dacă pârâtul are pretenții împotriva reclamantului derivând din același raport juridic, acesta poate formula cerere reconvențională.

(2) Cererea reconvențională va fi introdusă în cadrul termenului pentru depunerea întâmpinării sau cel mai târziu până la prima zi de înfățișare și trebuie să îndeplinească aceleași condiții ca și cererea principală. Cu toate acestea, după prima zi de înfățișare, tribunalul arbitral va putea încuviința primirea unei cereri reconvenționale pentru motive ce țin de buna administrare a raporturilor litigioase dintre părți, întotdeauna cu respectarea drepturilor procedurale ale reclamantului.

(3) Ea se soluționează odată cu cererea principală. Când însă numai cererea principală este în stare de a fi soluționată, cererea reconvențională poate fi soluționată separat. Tribunalul arbitral dispune disjungerea acesteia prin încheiere.

(4) Pretențiile din cererea reconvențională se supun plății taxelor și cheltuielilor calculate conform Normelor privind taxele și cheltuielile arbitrale. Dispozițiile art. 29 alin. (3) și art. 30 se aplică în mod corespunzător.

ARTICOLUL 33

Participarea terților

Terții pot participa la procedura arbitrală în condițiile art. 61—77 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Cod de procedură civilă*, dacă această participare este posibilă în temeiul unei convenții arbitrale ori dacă efectele convenției arbitrale dintre părțile în litigiu pot fi extinse la alți participanți.

ARTICOLUL 34

Achitarea taxei arbitrale

(1) În termen de 10 zile de la data primirii înștiințării din partea Secretariatului Curții de Arbitraj, reclamantul și pârâtul sunt obligați să achite taxa arbitrală în cote egale, în cuantumul stabilit prin normele privind taxele și cheltuielile arbitrale.

(2) În cazul în care pârâtul nu achită jumătate din taxa arbitrală în acest termen, reclamantul va fi invitat să achite taxa arbitrală integral, fiind acordat un nou termen de 10 zile în acest sens.

(3) La cererea reclamantului și în funcție de circumstanțele cauzei, termenul prevăzut la alin. (1) poate fi prelungit prin rezoluție motivată de către președintele Curții de Arbitraj.

(4) Dacă dovada plății taxei arbitrale nu se face în condițiile comunicate de Secretariatul Curții de Arbitraj, cererea de arbitraj rămâne în nelucrare.

ARTICOLUL 35

Fixarea primului termen de arbitraj și comunicarea dosarului către tribunalul arbitral

(1) În termen de cel mult 5 zile de la primirea întâmpinării sau, după caz, de la expirarea termenului prescris de art. 31 alin. (2), președintele Curții de Arbitraj fixează primul termen de arbitraj, pentru când părțile vor fi citate. Acest termen nu poate fi mai mic de 21 de zile de la data expedierii citațiilor către părți.

(2) După constituirea tribunalului arbitral, Secretariatul Curții de Arbitraj transmite dosarul de îndată tribunalului arbitral, făcând mențiune scrisă despre acest fapt, cu precizarea datei transiterii.

SECȚIUNEA a 2-a

Comunicarea actelor de procedură

ARTICOLUL 36

Modalitățile de comunicare

(1) Comunicarea, prin Secretariatul Curții de Arbitraj, a cererii de arbitraj, întâmpinării, cererii reconvenționale, citațiilor și hotărârilor arbitrale se face prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau prin poșta rapidă.

(2) Celelalte înscrisuri, precum și informațiile și diversele înștiințări pot fi făcute și prin scrisoare recomandată cu recipisă poștală de predare, prin poșta rapidă, poșta electronică, telegramă, telex, telefax sau orice alt mijloc de comunicare ce permite stabilirea probei comunicării și a textului transmis. În cazul comunicărilor telefonice, asistentul arbitral va face mențiune în dosar, precizând data și ora convorbirii.

(3) Înscrisurile comunicate părților se consideră înmânate și în cazul în care destinatarul a refuzat primirea sau nu s-a prezentat la oficiul poștal pentru a le ridica, deși există dovada avizării sale.

(4) Orice înscris poate fi înmânat și personal părții sau reprezentantului ei, sub semnătură certificată de asistentul arbitral sau de un agent al Secretariatului Curții de Arbitraj, cu precizarea datei înmânării.

(5) Dovezile de comunicare se depun la dosarul cauzei.

(6) Când reclamantul învederează, motivat, că, deși a făcut tot ce i-a stat în putință, nu a reușit să afle domiciliul/sediul pârâtului sau un alt loc unde ar putea fi citat potrivit legii, tribunalul arbitral va putea încuviința citarea acestuia prin publicitate, dispozițiile din Codul de procedură civilă aplicându-se în mod corespunzător.

ARTICOLUL 37

Adresa de comunicare

(1) Comunicările se fac, după caz, la adresa indicată de parte în cererea de arbitraj, întâmpinare, cererea reconvențională ori în contractul și corespondența dintre părți, după caz. Orice schimbare de adresă nu va fi luată în considerare dacă nu a fost adusă la cunoștință, în scris, celeilalte părți, precum și Secretariatului Curții de Arbitraj sau tribunalului arbitral în ședință.

(2) Reclamantului sau pârâtului care are domiciliul/sediul în străinătate și care a fost citat pentru primul termen în condițiile prevăzute de prezentele reguli, dar nu și-a respectat obligația de a-și alege un domiciliu în România unde ar urma să se facă toate comunicările privind litigiul arbitral, i se vor trimite comunicările ulterioare prin scrisoare recomandată, recipisa de predare la poșta a scrisorii, în cuprinsul căreia vor fi menționate actele ce se expediază ținând loc de dovadă de îndeplinire a procedurii.

(3) Părțile cu domiciliul/sediul în străinătate vor primi actele de procedură în formulare bilingve, în limba română și într-o limbă de circulație internațională, pe cheltuiala părților.

SECȚIUNEA a 3-a

Măsurile asigurătorii și provizorii

ARTICOLUL 38

Luarea măsurilor de către instanța de judecată

(1) Înaintea sau în cursul arbitrajului, oricare dintre părți poate cere instanței judecătorești competente să încuviințeze măsuri asigurătorii și măsuri provizorii cu privire la obiectul litigiului sau să constate anumite împrejurări de fapt, după procedura specială prevăzută în art. 585 din Codul de procedură civilă.

(2) La această cerere se vor anexa, în copie, cererea de arbitraj și convenția arbitrală.

(3) Încuviințarea acestor măsuri va fi adusă la cunoștința tribunalului arbitral de către partea care le-a cerut.

ARTICOLUL 39

Luarea măsurilor de către tribunalul arbitral

(1) În cursul arbitrajului, măsurile asigurătorii și măsurile provizorii, ca și constatarea anumitor împrejurări de fapt pot fi încuviințate de tribunalul arbitral, prin încheiere, în condițiile reglementate de Codul de procedură civilă.

(2) În caz de împotrivire, executarea acestor măsuri se solicită instanței judecătorești competente, în conformitate cu dispozițiile privind executarea silită din Codul de procedură civilă.

SECȚIUNEA a 4-a

Reprezentarea

ARTICOLUL 40

Reprezentarea în fața Curții de Arbitraj

Părțile vor fi reprezentate de către un avocat sau consilier juridic în fața Curții de Arbitraj. Această reprezentare convențională poate dubla reprezentarea legală a părții.

ARTICOLUL 41

Împuternicirea

Împuternicirea dată unui avocat sau consilier juridic pentru reprezentare în fața Curții de Arbitraj se presupune a fi dată pentru toate actele de procedură ce urmează a fi îndeplinite în procedura arbitrală, cu excepția actelor procesuale de dispoziție.

SECȚIUNEA a 5-a

Cheltuielile arbitrale

ARTICOLUL 42

Alcătuirea cheltuielilor arbitrale

(1) Cheltuielile arbitrale cuprind: taxa de înregistrare, taxa arbitrală, care este formată din taxa administrativă și onorariile arbitrilor, cheltuielile de administrare a probelor, de traducere a actelor și a dezbaterilor, onorariile avocaților, ale experților și consilierilor, cheltuielile de deplasare a părților, arbitrilor, martorilor, experților și consilierilor și alte cheltuieli necesitate de arbitrajul litigiului.

(2) Taxa de înregistrare și taxa arbitrală remunerează serviciile prestate de Curtea de Arbitraj în organizarea și desfășurarea arbitrajului. Taxa de înregistrare nu se restituie în nicio împrejurare.

(3) Cuantumul onorariilor arbitrilor stabilite în normele privind taxele și cheltuielile arbitrale se aplică pentru un singur arbitru.

(4) Cheltuielile arbitrale se stabilesc și se plătesc conform normelor privind taxele și cheltuielile arbitrale.

(5) Dacă taxa arbitrală și celelalte cheltuieli arbitrale nu se plătesc conform acestor norme, nu se va da curs procedurii arbitrale sau cererii respective.

ARTICOLUL 43

Suportarea cheltuielilor de arbitraj

(1) Cheltuielile arbitrale se suportă potrivit înțelegerii dintre părți.

(2) În lipsa unei asemenea înțelegeri, cheltuielile arbitrale se suportă de partea care a căzut în pretenții, integral, dacă cererea de arbitraj este admisă în totalitate. Dacă cererea de arbitraj este admisă în parte, cheltuiala reprezentând taxa arbitrală va fi acordată prin raportare la pretențiile admise. Tribunalul arbitral va acorda celelalte cheltuieli în măsura în care va aprecia că sunt justificate, în funcție de împrejurările cauzei.

(3) Tribunalul arbitral poate obliga, la cerere, partea prin a cărei culpă s-au cauzat celelalte părți cheltuieli inutile, la plata acestora, cu titlu de despăgubiri.

CAPITOLUL V

Procedura arbitrală

SECȚIUNEA 1

Înfățișări și dezbateri

ARTICOLUL 44

Prima zi de înfățișare

(1) Prima zi de înfățișare este primul termen de arbitraj la care părțile, legal citate, pot pune concluzii.

(2) La prima zi de înfățișare, părțile au obligația să informeze tribunalul arbitral: a) dacă au nelămuriri în legătură cu organizarea arbitrajului; b) dacă au obiecții în legătură cu constituirea și competența tribunalului arbitral; c) dacă doresc să se împace; d) dacă solicită să se judece în echitate; e) dacă mai au de depus cereri, memorii sau alte înscrisuri.

ARTICOLUL 45

Verificarea competenței tribunalului arbitral

Tribunalul arbitral își verifică propria competență de a soluționa litigiul și hotărăște în această privință prin încheiere, care poate fi atacată numai prin acțiunea în anulare introdusă împotriva sentinței arbitrale.

ARTICOLUL 46

Deschiderea ședinței de arbitraj

(1) Ședința este deschisă de supraarbitru, care dă cuvântul asistentului arbitral pentru a prezenta referatul litigiului.

(2) Referatul litigiului constă în anunțarea litigiului aflat pe rolul tribunalului arbitral; prezentarea membrilor tribunalului arbitral; efectuarea apelului nominal al părților; constatarea îndeplinirii sau neîndeplinirii procedurii de citare; prezentarea stadiului de arbitraj a litigiului în raport cu încheierea precedentă, după caz.

ARTICOLUL 47

Atribuțiile supraarbitrului în cadrul ședinței de arbitraj

(1) Supraarbitrul conduce ședința de arbitraj.

(2) Pe parcursul desfășurării ședinței, arbitrii și părțile pot lua cuvântul și pot adresa întrebări prin intermediul supraarbitrului sau direct cu încuviințarea acestuia.

(3) Supraarbitrul, după consultarea arbitrilor, poate dispune suspendarea ședinței de arbitrare, anunțând momentul reluării acesteia. O atare situație se va consemna în încheiere, arătându-se motivele care au stat la baza suspendării ședinței.

ARTICOLUL 48

Persoanele care participă la ședința de arbitrare

(1) Ședința de arbitrare nu este publică.

(2) Părțile pot participa la dezbaterile litigiului, personal sau prin reprezentanți, și pot fi asistate de avocați, consilieri, interpreți sau de alte persoane.

(3) Cu acordul părților și cu încuviințarea tribunalului arbitral, la ședințele de dezbateri a litigiului pot participa și alte persoane.

ARTICOLUL 49

Neprezentarea părții la ședința de arbitrare. Amânarea cauzei. Termenul în cunoștință

(1) Neprezentarea părții legal citate nu împiedică dezbaterile litigiului, afară numai dacă partea lipsă nu va solicita, prin cerere primită de tribunalul arbitral cel mai târziu în preziua dezbaterii, amânarea litigiului pentru motive temeinice, încunoștințând în același timp și cealaltă parte. Amânarea se poate acorda o singură dată.

(2) Amânarea se poate dispune la începutul ședinței arbitrale și de către un singur membru al tribunalului arbitral.

(3) Partea care a fost prezentă sau reprezentată la un termen nu va fi citată în tot cursul arbitrajului, presupunându-se că are cunoștința de termenele următoare, în afară de cazul în care se prevede altfel în prezentele reguli sau citarea este dispusă de tribunalul arbitral.

(4) Termenul luat în cunoștință sau pentru care au fost trimise citațiile nu poate fi preschimbă de tribunalul arbitral decât pentru motive temeinice. Părțile vor fi citate de îndată pentru noul termen.

(5) Când procedura de citare este legal îndeplinită, judecata, chiar și asupra fondului, poate continua în ziua următoare sau la termene scurte, succesive, date în cunoștință părților.

ARTICOLUL 50

Calendarul procedural provizoriu

În litigiile complexe, tribunalul arbitral poate proceda, cu acordul părților, prin încheiere, la stabilirea unui calendar al procedurii arbitrale. Tribunalul arbitral poate modifica oricând acest calendar, dacă evoluția procedurii arbitrale o impune.

ARTICOLUL 51

Înregistrarea dezbaterilor

Înregistrarea dezbaterilor poate avea loc numai cu acordul părților.

ARTICOLUL 52

Etape procedurale administrate în formă scrisă

Tribunalul arbitral poate încuviința ca anumite etape ale procedurii, cu excepția audierii martorilor și experților, precum și a formulării concluziilor asupra fondului, să se realizeze prin corespondență în formă letrică sau electronică.

ARTICOLUL 53

Soluționarea litigiului în lipsa uneia dintre părți

Oricare dintre părți poate cere, în scris, ca soluționarea litigiului să se facă în lipsa sa.

ARTICOLUL 54

Soluționarea litigiului în lipsa ambelor părți

(1) Dacă ambele părți, deși legal citate, nu se prezintă la termen, tribunalul arbitral va soluționa litigiul, în afară de cazul în care s-a cerut amânarea pentru motive temeinice.

(2) Tribunalul arbitral poate, de asemenea, să amâne soluționarea litigiului, citând părțile, dacă apreciază că este necesară prezența lor la dezbateri ori dacă apreciază că este necesară administrarea unor probe.

SECȚIUNEA a 2-a

Excepțiile. Probele

ARTICOLUL 55

Invocarea excepțiilor

(1) Excepțiile privind existența sau validitatea convenției arbitrale, constituirea tribunalului arbitral, limitele însărcinării arbitrilor, precum și orice altă excepție trebuie ridicate, sub sancțiunea decăderii, prin întâmpinare sau cel mai târziu la prima zi de înfățișare.

(2) Excepțiile de ordine publică pot fi invocate oricând în cursul litigiului arbitral.

(3) Excepția de necompetență a tribunalului arbitral poate fi invocată cel mai târziu la prima zi de înfățișare.

ARTICOLUL 56

Excepția de neconstituționalitate

(1) Excepția de neconstituționalitate poate fi invocată de către oricare dintre părți sau din oficiu de către tribunalul arbitral, în condițiile legii privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

(2) Sesizarea Curții Constituționale se dispune de tribunalul arbitral, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, precum și opinia tribunalului arbitral asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți.

(3) Dacă excepția este inadmisibilă, tribunalul arbitral o va respinge printr-o încheiere motivată, fără a mai sesiza Curtea Constituțională.

ARTICOLUL 57

Probele

(1) Fiecare dintre părți are sarcina să dovedească faptele pe care își întemeiază în litigiu pretenția sau apărarea.

(2) Orice cereri și memorii ale părților și orice înscrisuri vor fi depuse cel mai târziu până la prima zi de înfățișare.

(3) Tribunalul arbitral poate admite, în condițiile legii, administrarea de probe la cererea unei părți, numai dacă asemenea probe au fost solicitate prin cererea de arbitrare sau prin întâmpinare ori prin memorii depuse anterior primei zile de înfățișare și comunicate celeilalte părți. Probele care nu au fost cerute în aceste condiții nu vor mai putea fi invocate în cursul arbitrajului, în afară de cazurile în care: a) necesitatea probei ar reieși din dezbateri sau din administrarea altor probe; b) administrarea probei nu pricinuieste amânarea soluționării litigiului.

(4) Cu toate acestea, în vederea soluționării litigiului, tribunalul arbitral poate cere părților, oricând în cursul procedurii arbitrale, explicații scrise cu privire la obiectul cererii și la situația de fapt și poate dispune administrarea oricărei probe prevăzute de lege.

(5) Administrarea probelor se efectuează în ședința tribunalului arbitral.

(6) Ascultarea martorilor și a experților se face fără prestare de jurământ.

(7) Părțile pot conveni asupra probelor și administrării lor.

(8) Tribunalul arbitral nu poate să recurgă la mijloace de constrângere și nici să aplice sancțiuni martorilor sau experților. Pentru luarea acestor măsuri părțile se pot adresa instanței judecătorești competente. Cu toate acestea, tribunalul arbitral poate dispune reducerea onorariului expertului care a întârziat în mod grav și nejustificat în depunerea raportului de expertiză sau a săvârșit alte fapte evidente de tergiversare a efectuării acestei probe.

(9) Aprecierea probelor se face de arbitri potrivit intimei lor convingeri.

ARTICOLUL 58

Neregularitățile de procedură

(1) Neregularitatea actelor de procedură se acoperă dacă partea nu a invocat-o la primul termen de arbitrare ce a urmat după această neregularitate și înainte de a pune concluzii în fond.

(2) Nimeni nu poate invoca neregularitatea pricinuită prin propriul său fapt.

SECȚIUNEA a 3-a

Încheierea de ședință

ARTICOLUL 59

Conținutul încheierii de ședință

(1) Dezbaterile arbitrale vor fi consemnate în încheierea de ședință.

(2) Orice dispoziție a tribunalului arbitral va fi consemnată în încheiere și va fi motivată.

(3) Încheierea de ședință va cuprinde, pe lângă mențiunile prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. a) și b) următoarele mențiuni:

- a) modalitatea de îndeplinire a procedurii de citare;
- b) o scurtă descriere a desfășurării ședinței;
- c) cererile și susținerile părților;
- d) motivele pe care se sprijină măsurile dispuse;
- e) dispozitivul;
- f) semnăturile arbitrilor, cu observarea prevederilor art. 65 alin. (2), precum și semnătura asistentului arbitral.

ARTICOLUL 60

Drepturile părților privind încheierea de ședință

(1) Părțile au dreptul să ia cunoștință de conținutul încheierilor, ca și de actele dosarului.

(2) La cererea părților sau din oficiu, tribunalul arbitral poate îndrepta erorile materiale sau omisiunile din cuprinsul încheierii de ședință, printr-o altă încheiere, în condițiile art. 68.

(3) Părților li se comunică, la cerere, copie de pe încheierea de ședință, prin grija asistentului arbitral. Cererea se face în ședință sau separat, caz în care aceasta se depune la Registratura Curții de Arbitraj.

SECȚIUNEA a 4-a

Hotărârea arbitrală

ARTICOLUL 61

Denumirea hotărârilor arbitrale

Hotărârile arbitrale prin care se rezolvă fondul cauzei sunt denumite „sentințe”, iar celelalte hotărâri, date în cursul procedurii, sunt denumite „încheieri”.

ARTICOLUL 62

Sentința arbitrală

(1) Procedura arbitrală ia sfârșit prin pronunțarea sentinței arbitrale.

(2) Dacă părătul recunoaște o parte din pretențiile reclamantului, tribunalul arbitral, la cererea acestuia, va da o sentință parțială în măsura recunoașterii.

(3) Dacă reclamantul renunță la arbitrare sau la însuși dreptul pretins, mai înainte de constituirea tribunalului arbitral, procedura arbitrală se încheie printr-o încheiere a președintelui Curții de Arbitraj, pe baza unui referat întocmit de asistentul arbitral-șef.

(4) Dacă reclamantul renunță la arbitrare sau la însuși dreptul pretins după constituirea tribunalului arbitral, procedura arbitrală se încheie printr-o încheiere.

ARTICOLUL 63

Soluționarea litigiului

(1) Tribunalul arbitral soluționează litigiul în temeiul contractului principal și al normelor de drept aplicabile, ținând seama, când este cazul, de uzanțele comerciale și de principiile generale ale dreptului.

(2) Pe baza acordului expres al părților, tribunalul arbitral poate soluționa litigiul în echitate.

ARTICOLUL 64

Închiderea dezbaterilor

(1) De îndată ce tribunalul arbitral va considera că toate împrejurările cauzei sunt suficient lămurite, încheie dezbaterile trecând la deliberare și luarea hotărârii în ședință secretă, cu participarea tuturor membrilor săi.

(2) Pronunțarea hotărârii poate fi amânată cu cel mult 21 de zile, cu condiția încadrării în termenul pentru soluționarea litigiului.

ARTICOLUL 65

Luarea hotărârii

(1) Când tribunalul arbitral este compus din 3 arbitri, hotărârea se ia, dacă nu se întrunește unanimitatea, cu majoritate de voturi.

(2) Arbitrul care a avut o altă părere își va redacta și va semna opinia separată, cu arătarea considerentelor pe care aceasta se sprijină. Regula se aplică și în cazul unei opinii concurente.

(3) Opinia separată sau opinia concurentă se atașează sentinței pronunțate de majoritatea arbitrilor.

ARTICOLUL 66

Repunerea cauzei pe rol

Dacă în cadrul deliberării și mai înainte de pronunțarea sentinței tribunalul arbitral consideră că sunt necesare noi lămuriri, va pronunța o încheiere prin care litigiul va fi repus pe rol în vederea unor dezbateri suplimentare, stabilindu-se un nou termen de arbitrare, cu citarea părților, sub condiția încadrării în termenul arbitrajului stabilit pentru respectivul litigiu.

ARTICOLUL 67

Dispozitivul sentinței arbitrale

(1) Îndată după deliberare și stabilirea soluției, se întocmește dispozitivul sentinței, care se semnează de toți membrii tribunalului arbitral.

(2) Dacă există opinie separată, ea se va menționa în dispozitiv și se va motiva separat.

(3) Dispozitivul se redactează de către arbitru unic sau, după caz, de către un membru al tribunalului arbitral, se atașează dosarului și se trece în condica de ședințe arbitrale.

ARTICOLUL 68

Conținutul sentinței arbitrale

(1) Sentința arbitrală se redactează în scris și trebuie să cuprindă:

a) componența nominală a tribunalului arbitral, numele asistentului arbitral, locul și data pronunțării sentinței;

b) numele părților, domiciliul sau reședința ori, după caz, denumirea și sediul, precum și numele reprezentanților părților și ale celorlalte persoane care au participat la dezbaterile litigiului;

c) menționarea convenției arbitrale în temeiul căreia s-a procedat la arbitraj;

d) obiectul litigiului și susținerile pe scurt ale părților;

e) motivele de fapt și de drept ale sentinței, iar în cazul arbitrajului în echitate, motivele care sub acest aspect întemeiază soluția;

f) dispozitivul;

g) semnăturile tuturor arbitrilor, sub rezerva art. 65 alin. (2), precum și semnătura asistentului arbitral.

(2) Dacă unul dintre arbitri este împiedicat să semneze hotărârea, se va face mențiune despre cauza împiedicării, cu confirmarea, sub semnătură, a supraarbitrului, iar în cazul împiedicării supraarbitrului, sub semnătura președintelui Curții de Arbitraj.

(3) În cazul în care este în imposibilitate să semneze asistentul arbitral, hotărârea va fi semnată de asistentul arbitral-șef sau de înlocuitorul acestuia, făcându-se mențiune despre cauza care l-a împiedicat pe asistentul arbitral să semneze hotărârea.

ARTICOLUL 69

Îndreptarea erorilor materiale

(1) Erorile sau omisiunile cu privire la numele, calitatea și susținerile părților sau cele de calcul, precum și orice alte erori materiale din sentințele arbitrale ori din încheieri pot fi îndreptate din oficiu sau la cererea oricăreia dintre părți.

(2) Cererea părții interesate se formulează în termen de 15 zile de la data primirii sentinței, iar în cazul încheierilor, cel mai târziu la termenul următor.

(3) Tribunalul arbitral se pronunță asupra cererii prin încheiere. Părțile vor fi citate numai dacă tribunalul arbitral socotește că este necesar ca ele să dea anumite lămuriri.

(4) Încheierea se va atașa la sentință, atât în dosarul litigiului, cât și în dosarul de hotărâri al Curții de Arbitraj. Dacă îndreptarea s-a făcut din oficiu se va comunica părților.

ARTICOLUL 70

Lămurirea dispozitivului

(1) În cazul în care sunt necesare lămuriri cu privire la înțelesul, întinderea și aplicarea dispozitivului sentinței arbitrale ori aceasta cuprinde dispoziții potrivnice, oricare dintre părți poate cere tribunalului arbitral care a pronunțat sentința să lămurească dispozitivul sau să înlăture dispozițiile potrivnice, în termen de 15 zile de la data primirii sentinței.

(2) Tribunalul arbitral va rezolva cererea de urgență, prin încheiere, cu citarea părților.

(3) Prevederile art. 69 alin. (4) teza I se aplică în mod corespunzător.

ARTICOLUL 71

Completarea hotărârilor

(1) Dacă prin sentința dată tribunalul arbitral a omis să se pronunțe asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu ori asupra unei cereri conexe sau incidentale, oricare dintre părți

poate cere completarea sentinței în termen de 15 zile de la data primirii ei.

(2) Cererea se soluționează de urgență, cu citarea părților, prin sentință separată. Prevederile art. 69 alin. (4) teza I se aplică în mod corespunzător.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul când tribunalul arbitral a omis să se pronunțe asupra cererilor martorilor, experților, traducătorilor, interpreților sau apărătorilor, cu privire la drepturile lor.

ARTICOLUL 72

Dispoziții comune privind hotărârile pronunțate potrivit art. 69, 70 și 71

(1) Încheierile pronunțate în temeiul art. 69 și 70, precum și sentința arbitrală pronunțată potrivit art. 71 pot fi desființate numai prin acțiune în anulare promovată împotriva sentinței arbitrale date pe fondul cauzei.

(2) Părțile nu pot fi obligate la plata cheltuielilor legate de îndeptarea, lămurirea sau completarea hotărârii.

ARTICOLUL 73

Comunicarea sentinței

(1) Sentința arbitrală va fi redactată și semnată în cel mult o lună de la data pronunțării ei. Pentru motive întemeiate, la solicitarea redactorului sentinței, președintele Curții de Arbitraj poate prelungi acest termen cu cel mult 30 de zile.

(2) Asistentul arbitral al litigiului are obligația de a comunica părților sentința arbitrală în termen de 3 zile de la data semnării ei de către arbitri.

ARTICOLUL 74

Caracterele sentinței arbitrale

(1) Sentința arbitrală este definitivă și obligatorie. Ea se duce la îndeplinire de bună voie de către partea împotriva căreia s-a pronunțat, de îndată sau în termenul arătat în sentință.

(2) Sentința arbitrală comunicată părților are efectele unei hotărâri judecătorești definitive.

(3) Sentința arbitrală constituie titlu executoriu și se execută silit, potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă.

ARTICOLUL 75

Desființarea sentinței arbitrale

Sentința arbitrală poate fi desființată numai prin acțiune în anulare, pentru motivele prevăzute de art. 608 din Codul de procedură civilă.

CAPITOLUL VI

Dispoziții speciale privind arbitrajul internațional

ARTICOLUL 76

Regulile aplicabile

(1) În litigiile internaționale se aplică, pe lângă prezentele reguli, și prevederile convențiilor internaționale la care România este parte.

(2) Părțile sunt libere să opteze, fie pentru prezentele reguli, fie pentru alte reguli de procedură arbitrală. Prevederile art. 6 sunt aplicabile.

ARTICOLUL 77

Determinarea legii aplicabile

(1) Părțile sunt libere să determine, prin înțelegerea lor, legea aplicabilă fondului litigiului.

(2) În lipsa unei atare determinări, se aplică legea stabilită de tribunalul arbitral pe baza normelor conflictuale pe care le consideră incidente în cauză.

ARTICOLUL 78

Locul arbitrajului

(1) Prin convenția arbitrală, părțile pot stabili ca locul arbitrajului să fie în România sau în altă țară.

(2) Pe parcursul desfășurării procedurii arbitrale, tribunalul arbitral poate, cu acordul părților, să desfășoare ședințele de arbitrare în alt loc decât la sediul Curții de Arbitraj.

(3) Tribunalul arbitral poate delibera în orice loc consideră potrivit.

(4) Dispozițiile art. 26 alin. (1) rămân aplicabile.

ARTICOLUL 79

Durata termenelor

Durata termenelor prevăzute în art. 14 alin. (1) lit. b), art. 23 alin. (1), art. 24 alin. (3), art. 31 alin. (2) și art. 69—71 se dublează.

ARTICOLUL 80

Limba arbitrajului

(1) Dezbaterile litigiului în fața tribunalului arbitral se face în limba română, în limba stabilită prin convenția arbitrală sau, dacă nu s-a prevăzut nimic în această privință ori nu a intervenit o înțelegere ulterioară, într-o limbă de circulație internațională stabilită de tribunalul arbitral.

(2) Dacă o parte nu cunoaște limba în care se desfășoară dezbaterile, la cererea și pe cheltuiala ei, tribunalul arbitral îi asigură serviciile unui interpret.

(3) Părțile pot să participe la dezbateri cu interpretul lor.

ARTICOLUL 81

Probele

Tribunalul arbitral, cu acordul părților, poate aplica Regulile privind administrarea probelor în arbitrajul internațional (Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration) adoptate de International Bar Association.

CAPITOLUL VII

Dispoziții speciale privind arbitrajul ad hoc

ARTICOLUL 82

Asistența acordată de Curtea de Arbitraj

(1) În cazul unui arbitraj ad hoc organizat de părți pentru soluționarea unui litigiu determinat, Curtea de Arbitraj le poate acorda asistență, la cererea lor comună sau a uneia dintre ele, urmată de acceptarea celeilalte părți, formulată în scris, și cu plata taxei de înregistrare și a taxei administrative potrivit normelor privind taxele și cheltuielile arbitrale.

(2) Asistența Curții de Arbitraj în arbitrajul ad hoc constă în următoarele activități sau numai în unele dintre ele, potrivit înțelegerii cu părțile:

a) numirea, în conformitate cu convenția arbitrală și cu prezentele reguli, a arbitrilor și a supraarbitrului și, în general, îndeplinirea sau, după caz, verificarea îndeplinirii formalităților de constituire a tribunalului arbitral, precum și evaluarea onorariilor arbitrilor astfel numiți;

b) punerea la dispoziția părților a prezentelor reguli, precum și a unei liste de arbitri, ambele având caracter facultativ pentru părți;

c) furnizarea, la cererea arbitrilor, de date, informații sau documentații referitoare la soluțiile doctrinare și jurisprudențiale într-o anumită problemă de drept;

d) asigurarea accesului la serviciile de secretariat ale Curții de Arbitraj, constând în operațiuni privind primirea, înregistrarea și evidența corespondenței, citarea părților și comunicarea actelor, emiterea diverselor înștiințări către părți și arbitri, consemnarea dezbaterilor în încheieri de ședință, îndosărierea actelor, întocmirea și păstrarea registrelor, precum și orice alte asemenea lucrări necesare bunei desfășurări a arbitrajului;

e) asigurarea unui spațiu corespunzător pentru desfășurarea arbitrajului;

f) urmărirea și facilitarea arbitrajului astfel încât acesta să se desfășoare în bune condiții și să se finalizeze în termenul stabilit;

g) examinarea, la cererea tribunalului arbitral și a părților, a proiectului de hotărâre arbitrală sub aspectul formei și/sau al unor probleme de drept, fără însă a se impieta asupra libertății de decizie a arbitrilor.

ARTICOLUL 83

Competența președintelui Curții de Arbitraj

În cazul în care părțile au optat pentru Regulamentul de Arbitraj al Comisiei Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional (UNCITRAL), sub asistența Curții de Arbitraj, autoritatea de nominare a arbitrilor este președintele Curții de Arbitraj, dacă părțile nu au stabilit altfel.

CAPITOLUL VIII

Scoaterea de pe rol a litigiului. Perimarea

ARTICOLUL 84

Scoaterea cauzei de pe rol

(1) În cazul în care desfășurarea normală a litigiului este împiedicată din vina reclamantului, prin neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de prezentele reguli, i se va comunica o înștiințare scrisă, prin care i se indică obligațiile ce îi revin, termenul pentru ducerea lor la îndeplinire, precum și consecințele neconformării.

(2) Termenul menționat la alineatul precedent este de 10 zile, dacă tribunalul arbitral nu a fost constituit, sau este cel stabilit de tribunalul arbitral constituit.

(3) Dacă reclamantul nu răspunde sau nu se conformează obligațiilor ce îi revin în termenul stabilit, litigiul se scoate de pe rol prin rezoluția președintelui Curții de Arbitraj, iar acțiunea arbitrală rămâne în nelucrare, fără a se restitui taxele plătite.

ARTICOLUL 85

Perimarea cererii de arbitrare

(1) Cererea de arbitrare se perimează de drept dacă a rămas în nelucrare din vina părții timp de 6 luni.

(2) Perimarea se constată din oficiu sau la cererea părții interesate. În ambele cazuri, președintele Curții de Arbitraj fixează termen și dispune citarea de urgență a părților, precum și întocmirea de către secretariat a unui referat asupra actelor de procedură în legătură cu perimarea.

(3) Tribunalul arbitral va fi compus dintr-un arbitru unic, în persoana președintelui Curții de Arbitraj sau a arbitrului pe care îl va desemna.

(4) În cazul în care tribunalul arbitral a fost constituit și litigiul se află în curs de soluționare, perimarea se pronunță de tribunalul arbitral în componența stabilită.

(5) Dacă procedura de citare a uneia dintre părți nu a fost îndeplinită din cauză că adresa acesteia nu este cunoscută ori s-a mutat fără a se cunoaște noua adresă sau refuză primirea ori se constată lipsa oricărei persoane la domiciliul sau la sediul indicat în actele dosarului, această parte va fi citată în procedura de perimare prin afișare la ușa Curții de Arbitraj.

CAPITOLUL IX

Dispoziții tranzitorii și finale

ARTICOLUL 86

Dreptul comun aplicabil

Prezentele reguli se completează cu dispozițiile de drept comun din Codul de procedură civilă, în măsura în care acestea sunt compatibile cu arbitrajul și cu natura litigiilor.

ARTICOLUL 87

Intrarea în vigoare și abrogarea dispozițiilor contrare

(1) Prezentele reguli intră în vigoare în conformitate cu dispozițiile art. 29 alin. (5) din Legea nr. 335/2007, cu modificările și completările ulterioare, și se vor publica pe site-ul Curții de Arbitraj, în Codexul arbitral și/sau ca publicație separată, precum și în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) La data intrării lor în vigoare se abrogă Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional, aprobate prin Decizia Colegiului de Conducere al Camerei de Comerț și Industrie a României nr. 7/2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 184 din 2 aprilie 2013, precum și orice alte dispoziții contrare.

ARTICOLUL 88

Dispoziții tranzitorii

Litigiile în curs la data intrării în vigoare a prezentelor reguli se vor soluționa potrivit regulilor în vigoare la data introducerii cererii de arbitrare, în afară de cazul în care părțile optează pentru aplicarea prezentelor reguli.

ARTICOLUL 89

Anexele

Anexele nr. 1—3 fac parte integrantă din prezentele reguli.

*ANEXA Nr. 1
la reguli*

— Model orientativ —

CLAUZA COMPROMISORIE**recomandată de Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României pentru a fi inclusă în contractele comerciale**

Orice litigiu decurgând din sau în legătură cu acest contract, inclusiv referitor la încheierea, executarea ori desființarea lui, se va soluționa prin arbitrajul Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României în conformitate cu Regulile de procedură arbitrală ale acestei Curți. Hotărârea arbitrală este definitivă, obligatorie și executorie.

Părțile mai pot adăuga, la opțiunea lor, următoarele mențiuni:

1. „Tribunalul arbitral va fi compus dintr-un arbitru unic numit prin acordul părților sau, în lipsa acestui acord, de președintele Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României.”

(În cazul în care nu se includ aceste mențiuni, tribunalul arbitral va fi compus, conform regulilor de procedură arbitrală, din 3 membri: câte unul numit de fiecare dintre părți și un supraarbitru ales de cei 2 arbitri).

2. „Tribunalul arbitral va judeca litigiul în drept cu aplicarea legii române.”

sau

„Tribunalul arbitral va judeca litigiul în echitate.”

3. „Locul arbitrajului este la

(dacă se stabilește alt loc decât sediul Curții de Arbitraj)

4. „Tribunalul arbitral va pronunța hotărârea în termen de luni (în situația în care părțile convin să stabilească un termen mai mare sau mai mic de 6 luni, prevăzut de Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României).”

*ANEXA Nr. 2
la reguli*

— Model orientativ —

FORMULAR DE COMPROMIS**recomandat de Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României**

Subsemnații:

1.

(numele/denumirea; numele reprezentanților legali sau convenționali; domiciliul/sediul; numărul de înmatriculare la registrul comerțului; număr de telefon, telex, fax, adresa poștei electronice și alte elemente de identificare, după caz)

denumită în continuare *partea 1*, și

2., denumită în continuare *partea 2*,

(aceleași date)

constatăm că între noi a intervenit un litigiu izvorât din Contractul nr. din data de

Partea 1 pretinde că

(expunerea pe scurt a pretențiilor)

Partea 2 susține că

(expunerea pe scurt a obiecțiilor)

Subsemnații convenim ca acest litigiu să fie soluționat prin arbitrajul Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României, în conformitate cu regulile de procedură arbitrală ale acestei Curți. Hotărârea arbitrală pronunțată în acest litigiu este definitivă, obligatorie și executorie.

Părțile mai pot adăuga, la opțiunea lor, următoarele mențiuni:

1. „Tribunalul arbitral va fi compus din dna/dl în calitate de arbitru unic.”

sau

„Tribunalul arbitral va fi compus dintr-un arbitru unic numit de președintele Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României.”

sau

„Tribunalul arbitral va fi compus din 2 arbitri: dna/dl, numit de partea 1, și dna/dl, numit de partea 2.”

sau

„Tribunalul arbitral va fi compus din 3 membri: dna/dl, arbitru desemnat de partea 1, și dna/dl, arbitru desemnat de partea 2. Cei 2 arbitri vor alege un supraarbitru, în termenul și în condițiile prevăzute de Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României.” (variantă: „Supraarbitrul va fi desemnat de președintele Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României.”

sau

„Tribunalul arbitral va fi compus conform acestor reguli de procedură arbitrală.”

2. „Tribunalul arbitral va judeca litigiul în drept, cu aplicarea legii române.”

sau

„Tribunalul arbitral va judeca litigiul în echitate.”

3. „Locul arbitrajului este la

(dacă se stabilește alt loc decât sediul Curții de Arbitraj)

4. „Tribunalul arbitral va pronunța hotărârea în termen de luni (în situația în care părțile convin să stabilească un termen mai mare sau mai mic de 6 luni, prevăzut de Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României).”

Încheiat în dublu exemplar, la, astăzi

Semnătura părții 1

Semnătura părții 2

.....

.....

ANEXA Nr. 3
la reguli

DECLARAȚIE de acceptare, independență, imparțialitate și disponibilitate

Doamna/Domnul,

de profesie,

înscris/neînscris pe Lista de arbitri a Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României (denumită în continuare *Curtea de Arbitraj*),

declar următoarele:

1) Acceptare/Refuz de a îndeplini misiunea de arbitru:

Accept să fac parte din tribunalul arbitral ce va soluționa litigiul înregistrat la Curtea de Arbitraj sub nr. /, în calitate de (arbitru/supraarbitru).

Refuz să fac parte din tribunalul arbitral ce va soluționa litigiul înregistrat la Curtea de Arbitraj sub nr. / (în acest caz, se va proceda numai la semnarea și datarea prezentei declarații).

2) Respectarea Regulilor de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj

Am luat cunoștință de prevederile Regulilor de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj și înțeleg să respect cu strictețe.

3) Independență și imparțialitate:

Nu mă aflu în niciuna dintre cauzele de incompatibilitate prevăzute de art. 20 din Regulile de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj, de natură a pune la îndoială independența și imparțialitatea mea.

Consider că pot să îmi îndeplinesc misiunea de arbitru în mod independent și cu imparțialitate, dar înțeleg să declar următoarele împrejurări:

.....

.....

.....

4) Disponibilitate:

Confirm, pe baza informațiilor pe care le dețin în acest moment, că sunt în măsură să dedic timpul necesar desfășurării și finalizării procedurii arbitrale în timpul afectat acesteia potrivit Regulilor de procedură arbitrală ale Curții de Arbitraj.

Semnătura

.....

Data

ACTE ALE AUTORITĂȚII ELECTORALE PERMANENTE

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T

privind rezultatul controlului efectuat de Autoritatea Electorală Permanentă la Partidul Poporului Dan Diaconescu — Organizația Județeană Caraș-Severin

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 35 alin. (1), art. 36 alin. (1), (5) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu Planul de control pe anul 2014, aprobat de președintele Autorității Electorale Permanente, precum și cu notificarea misiunii de control, în perioada 2 iulie — 15 iulie 2014 s-a efectuat controlul finanțării Partidului Poporului Dan Diaconescu — Organizația Județeană Caraș-Severin pentru anul 2013.

Constatări

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor contabile puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că veniturile Partidului Poporului Dan Diaconescu — Organizația Județeană Caraș-Severin au totalizat 6.316,37 lei și au fost obținute din cotizații în sumă de 570,00 lei, din donații în sumă de 5.664,00 și din alte surse de venit în sumă de 82,37 lei.

Nu au fost constatate încălcări ale legislației în vigoare cu privire la finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

București, 18 iulie 2014.
Nr. 9.636.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T

privind rezultatul controlului efectuat de Autoritatea Electorală Permanentă la Partidul Democrat Liberal — Organizația Sectorului 3 București

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 35 alin. (1), art. 36 alin. (1), (5) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu Planul de control pe anul 2014, aprobat de președintele Autorității Electorale Permanente, precum și cu notificarea misiunii de control, în perioada 3 iulie — 18 iulie 2014 s-a efectuat controlul finanțării Partidului Democrat Liberal — Organizația Sectorului 3 București pentru anul 2013.

Constatări

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor contabile puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că veniturile Partidului Democrat Liberal — Organizația Sectorului 3 București au totalizat 56.579,89 lei și au fost obținute din cotizațiile membrilor de partid în sumă de 4.223,00 lei, din donații în sumă de 30.050,00 lei și din alte surse de venit în sumă de 22.306,89 lei.

Nu au fost constatate încălcări ale legislației în vigoare cu privire la finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

București, 22 iulie 2014.
Nr. 9.795.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T

privind rezultatul controlului efectuat de Autoritatea Electorală Permanentă la Uniunea Națională pentru Progresul României — Organizația Sectorului 1 București

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 35 alin. (1), art. 36 alin. (1), (5) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu Planul de control pe anul 2014, aprobat de președintele Autorității Electorale Permanente, precum și cu notificarea misiunii de control, în perioada 3 iulie — 18 iulie 2014 s-a efectuat controlul finanțării Uniunii Naționale pentru Progresul României — Organizația Sectorului 1 București pentru anul 2013.

Constatări

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor contabile puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că Uniunea Națională pentru Progresul României — Organizația Sectorului 1 București nu a obținut venituri în anul 2013.

Nu au fost constatate încălcări ale legislației în vigoare cu privire la finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

București, 22 iulie 2014.
Nr. 9.796.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T**privind rezultatul controlului efectuat de Autoritatea Electorală Permanentă
la Partidul Democrat Liberal — Organizația Sectorului 4 București**

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 35 alin. (1), art. 36 alin. (1), (5) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu Planul de control pe anul 2014, aprobat de președintele Autorității Electorale Permanente, precum și cu notificarea misiunii de control, în perioada 23 iulie — 1 august 2014 s-a efectuat controlul finanțării Partidului Democrat Liberal — Organizația Sectorului 4 București pentru anul 2013.

Constatări

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor contabile puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că veniturile Partidului Democrat Liberal — Organizația Sectorului 4 București au totalizat 38.866,00 lei și au fost obținute din cotizațiile membrilor de partid în sumă de 36,00 lei și din donații în sumă de 38.830,00 lei.

Nu au fost constatate încălcări ale legislației în vigoare cu privire la finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

București, 7 august 2014.

Nr. 10.545.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T**privind rezultatul controlului efectuat de Autoritatea Electorală Permanentă la
Partidul Democrat Liberal — Organizația Județeană Bacău**

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 35 alin. (1), art. 36 alin. (1), (5) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu Planul de control pe anul 2014, aprobat de președintele Autorității Electorale Permanente, precum și cu notificarea misiunii de control, în perioada 14 iulie—25 iulie 2014 s-a efectuat controlul finanțării Partidului Democrat Liberal — Organizația Județeană Bacău pentru anul 2013.

Constatări

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor contabile puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că veniturile Partidului Democrat Liberal — Organizația Județeană Bacău au totalizat 30.000,00 lei și au fost obținute în exclusivitate din cotizațiile membrilor de partid.

Nu au fost constatate încălcări ale legislației în vigoare cu privire la finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

București, 8 august 2014.

Nr. 10.634.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T**privind rezultatul controlului efectuat de Autoritatea Electorală Permanentă
la Partidul Național Liberal — Organizația Județeană Brașov**

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 35 alin. (1), art. 36 alin. (1), (5) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu Planul de control pe anul 2014, aprobat de președintele Autorității Electorale Permanente, precum și cu notificarea misiunii de control, în perioada 15 iulie—28 iulie 2014 s-a efectuat controlul finanțării Partidului Național Liberal — Organizația Județeană Brașov pentru anul 2013.

Constatări

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor contabile puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că veniturile Partidului Național Liberal — Organizația Județeană Brașov au totalizat 267.307,09 lei și au fost obținute din cotizațiile membrilor de partid în sumă de 217.807,00 lei, din donații în sumă de 43.500,00 lei și din alte surse de venit în sumă de 6.000,09 lei.

Nu au fost constatate încălcări ale legislației în vigoare cu privire la finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

București, 12 august 2014.

Nr. 10.712.

REPUBLICĂRI

LEGEA Nr. 64/1991*) privind brevetele de invenție

CAPITOLUL I Dispoziții generale

Art. 1. — (1) Drepturile asupra unei invenții sunt recunoscute și apărate pe teritoriul României prin acordarea unui brevet de invenție de către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Sunt, de asemenea, recunoscute și apărate drepturile decurgând din brevetul european, conform legii.

Art. 2. — În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos se definesc după cum urmează:

a) *brevet european* — brevetul acordat conform Convenției brevetului european;

b) *cerere internațională* — cererea de protecție a unei invenții, înregistrată conform Tratatului de cooperare în domeniul brevetelor;

c) *consilier în proprietate industrială* — persoana specializată în acordarea asistenței în domeniul proprietății industriale (invenții, mărci, desene, modele etc.), care desfășoară legal această activitate;

d) *Convenția brevetului european* — Convenția privind brevetul european, adoptată la München la 5 octombrie 1973, astfel cum a fost amendată prin Actul de revizuire a art. 63 din Convenția din 17 decembrie 1991 și prin deciziile Consiliului de administrație al Organizației Europene a Brevetelor din 21 decembrie 1978, 13 decembrie 1994, 20 octombrie 1995, 5 decembrie 1996 și 10 decembrie 1998, precum și prin Actul de revizuire a acesteia, adoptat la München la 29 noiembrie 2000;

e) *Convenția de la Paris* — Convenția pentru protecția proprietății industriale din 20 martie 1883, Paris, astfel cum a fost revizuită și modificată;

f) *descriere* — prezentarea în scris a invenției;

g) *inventator* — persoana care a creat invenția;

h) *mandatar autorizat* — consilierul în proprietate industrială, care poate avea și calitate de reprezentare în procedurile în fața Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci;

i) *OSIM* — Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci;

j) *predecesor* — persoana fizică sau juridică îndreptățită la brevet anterior depunerii cererii de brevet;

k) *publicare* — difuzarea informației într-un mod accesibil publicului;

l) *solicitant* — persoana fizică sau juridică care cere acordarea unui brevet de invenție;

m) *succesor în drepturi* — orice persoană fizică sau juridică căreia i s-a transmis fie dreptul la acordarea brevetului de invenție, fie drepturile care decurg dintr-un brevet de invenție eliberat;

n) *revendicare* — partea de brevet care cuprinde obiectul protecției solicitate și al cărei conținut determină întinderea protecției;

o) *titularul brevetului* — persoana fizică sau juridică căreia îi aparține dreptul conferit prin brevet;

p) *unitate* — persoana juridică care funcționează legal;

q) *persoana care exploatează invenția* — persoana fizică sau juridică care o pune în aplicare în mod legal. Persoana care exploatează invenția poate să fie identică cu titularul brevetului.

Art. 3. — Dreptul la brevet de invenție aparține inventatorului sau succesorului său în drepturi.

Art. 4. — (1) În cazul în care invenția a fost creată împreună de mai mulți inventatori, fiecare dintre aceștia are calitatea de coautor al invenției, iar dreptul aparține în comun acestora.

(2) Dacă două sau mai multe persoane au creat aceeași invenție, independent una de alta, dreptul la brevet aparține aceleia care a depus o cerere de brevet a cărei dată de depozit este cea mai veche.

Art. 5. — Persoanele fizice sau juridice străine având domiciliul sau sediul în afara teritoriului României beneficiază de dispozițiile prezentei legi, în condițiile tratatelor și convențiilor internaționale privind invențiile, la care România este parte.

CAPITOLUL II Invenția brevetabilă

Art. 6. — (1) Un brevet poate fi acordat pentru orice invenție având ca obiect un produs sau un procedeu, în toate domeniile tehnologice, cu condiția ca aceasta să fie nouă, să implice o activitate inventivă și să fie susceptibilă de aplicare industrială.

(2) Invențiile din domeniul biotehnologiei sunt brevetabile dacă se referă la:

a) un material biologic care este izolat din mediul natural sau este produs prin orice procedeu tehnic, chiar dacă înainte se producea în natură;

b) plante sau animale, dacă posibilitatea tehnică de realizare a invenției nu se limitează la un anumit soi de plante sau la o anumită rasă de animale;

c) un procedeu microbiologic sau la un alt procedeu tehnic ori un produs, altul decât un soi de plante sau o rasă de animale, obținut prin acest procedeu;

d) un element izolat al corpului uman sau altfel produs printr-un procedeu tehnic, inclusiv secvența sau secvența parțială a unei gene, chiar dacă structura aceluși element este identică cu structura unui element natural.

Art. 7. — (1) Nu sunt considerate invenții, în sensul art. 6, în special:

a) descoperirile, teoriile științifice și metodele matematice;

b) creațiile estetice;

c) planurile, principiile și metodele în exercitarea de activități mentale, în materie de jocuri sau în domeniul activităților economice, și nici programele de calculator;

d) prezentările de informații.

(2) Prevederile alin. (1) nu exclud brevetabilitatea obiectelor sau activităților prevăzute în acest alineat decât în măsura în care cererea de brevet de invenție ori brevetul de invenție se referă la astfel de obiecte sau activități considerate în sine.

*) Republicată în temeiul art. 18 din Legea nr. 83/2014 privind invențiile de serviciu, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 471 din 26 iunie 2014, dându-se textelor o nouă numerotare.

Legea nr. 64/1991 a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 541 din 8 august 2007, a fost rectificată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 638 din 18 septembrie 2007 și ulterior a fost modificată prin:

— Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 30 mai 2012, cu modificările ulterioare;

— Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, rectificată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 117 din 1 martie 2013, cu modificările ulterioare.

Art. 8. — (1) Nu se acordă brevet de invenție, potrivit prezentei legi, pentru:

a) invențiile a căror exploatare comercială este contrară ordinii publice sau bunelor moravuri, inclusiv pentru cele dăunătoare sănătății și vieții persoanelor, animalelor ori plantelor, și care sunt de natură să aducă atingeri grave mediului, cu condiția ca această excludere să nu depindă numai de faptul că exploatarea este interzisă printr-o dispoziție legală;

b) soiurile de plante și rasele de animale, și nici pentru procedeele esențial biologice pentru obținerea plantelor sau animalelor. Prevederea nu se aplică procedeele microbiologice și produselor obținute prin aceste procedee;

c) invențiile având ca obiect corpul uman în diferitele stadii ale formării și dezvoltării sale, și nici pentru simpla descoperire a unuia dintre elementele sale, inclusiv secvența sau secvența parțială a unei gene;

d) metodele de tratament al corpului uman sau animal, prin chirurgie ori prin terapie, și metodele de diagnosticare practicate asupra corpului uman sau animal.

(2) Dispozițiile alin. (1) lit. d) nu se aplică produselor, în special substanțe sau compoziții pentru utilizare în oricare dintre aceste metode.

Art. 9. — (1) O invenție este nouă dacă nu este cuprinsă în stadiul tehnicii.

(2) Stadiul tehnicii cuprinde toate cunoștințele care au devenit accesibile publicului printr-o descriere scrisă ori orală, prin folosire sau în orice alt mod, până la data depozitului cererii de brevet de invenție.

(3) Stadiul tehnicii cuprinde, de asemenea, conținutul cererilor depuse la OSIM și al cererilor internaționale pentru care s-a deschis fază națională în România sau al celor europene desemnând România, așa cum acestea au fost depuse, care au o dată de depozit anterioară celei prevăzute la alin. (2) și care au fost publicate la sau după această dată, potrivit legii.

(4) Prevederile alin. (2) și (3) nu vor exclude brevetabilitatea oricărei substanțe sau compoziții cuprinse în stadiul tehnicii, pentru utilizarea acesteia într-o metodă dintre cele prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. d), dacă utilizarea sa în oricare dintre aceste metode nu este cuprinsă în stadiul tehnicii.

(5) Prevederile alin. (2) și (3) nu vor exclude brevetabilitatea oricărei substanțe sau compoziții prevăzute la alin. (4), pentru orice altă utilizare specifică în orice metodă dintre cele prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. d), dacă această utilizare nu este cuprinsă în stadiul tehnicii.

Art. 10. — (1) În aplicarea art. 9, divulgarea invenției nu este luată în considerare dacă a intervenit în intervalul de 6 luni înaintea datei de depozit a cererii de brevet și dacă rezultă direct sau indirect ca urmare a:

a) unui abuz evident în privința solicitantului sau predecesorului în drepturi al acestuia;

b) faptului că solicitantul sau predecesorul în drepturi al acestuia a expus invenția într-o expoziție internațională oficială sau oficial recunoscută, în sensul Convenției privind expozițiile internaționale, semnată la Paris la 22 noiembrie 1928, cu revizuirile ulterioare.

(2) Prevederile alin. (1) lit. b) sunt aplicabile numai dacă la înregistrarea cererii de brevet de invenție solicitantul declară că invenția a fost expusă efectiv și dacă, în termenul și în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi*, depune un document în susținerea declarației sale.

Art. 11. — (1) O invenție este considerată ca implicând o activitate inventivă dacă, pentru o persoană de specialitate, ea nu rezultă în mod evident din cunoștințele cuprinse în stadiul tehnicii.

(2) Cererile de brevet prevăzute la art. 9 alin. (3), deși fac parte din stadiul tehnicii, nu sunt luate în considerare pentru aprecierea activității inventive.

Art. 12. — (1) O invenție este considerată ca fiind susceptibilă de aplicare industrială dacă obiectul său poate fi fabricat sau utilizat într-un domeniu industrial, inclusiv în agricultură.

(2) Aplicabilitatea industrială a unei secvențe sau a unei secvențe parțiale a unei gene trebuie să fie dezvăluită în cererea de brevet de invenție.

CAPITOLUL III

Înregistrarea, publicarea și examinarea cererii de brevet, eliberarea brevetului

Art. 13. — (1) Cererea de brevet de invenție, redactată în limba română, trebuie să cuprindă:

a) solicitarea acordării unui brevet;

b) datele de identificare a solicitantului;

c) o descriere a invenției;

d) una sau mai multe revendicări;

e) desenele la care se face referire în descriere sau revendicări.

(2) Dacă solicitantul nu este același cu inventatorul, cererea de brevet de invenție va conține și indicații care să permită stabilirea identității inventatorului și va fi însoțită de un document din care să reiasă modul în care solicitantul a dobândit dreptul la acordarea brevetului.

(3) Documentul prevăzut la alin. (2) va putea fi depus până la luarea unei hotărâri asupra cererii de brevet.

(4) Depunerea cererii de brevet poate fi făcută de persoana îndreptățită la acordarea brevetului, personal sau în orice mod prescris de regulamentul de aplicare a prezentei legi**).

(5) În toate procedurile în fața OSIM, solicitantul este considerat a fi persoana îndreptățită la acordarea brevetului.

(6) Cererea de brevet se depune la OSIM, la alegerea solicitantului, pe hârtie sau sub o altă formă și printr-un mijloc de transmitere acceptat de OSIM și prevăzut de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

(7) Cererea de brevet este însoțită de un rezumat care se depune cel mai târziu cu 2 luni înainte de data publicării cererii.

(8) Rezumatul servește în mod exclusiv informării tehnice; acesta nu poate fi luat în considerare pentru alte scopuri, în special pentru determinarea întinderii protecției solicitate, și nici pentru aplicarea prevederilor art. 9 alin. (3).

Art. 14. — (1) Data de depozit a cererii de brevet de invenție este data la care au fost înregistrate următoarele:

a) o indicație explicită sau implicită că se solicită acordarea unui brevet de invenție;

b) indicații care să permită stabilirea identității solicitantului sau care să permită contactarea acestuia de către OSIM;

c) o parte care, la prima vedere, să pară a fi o descriere a invenției.

(2) În cazul în care lipsește o parte a descrierii, în scopul atribuirii datei de depozit, aceasta poate fi depusă ulterior, data de depozit fiind data la care această parte a fost depusă și la care taxa pentru înregistrarea acestei părți a fost plătită.

(3) Dacă partea lipsă a descrierii prevăzute la alin. (1) lit. c), depusă ulterior, este retrasă, data de depozit va fi data la care sunt îndeplinite cerințele la care se face referire la alin. (1).

(4) Condițiile de depunere ulterioară și cele de retragere a părții lipsă a descrierii care a fost depusă ulterior conform alin. (2) sunt prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

* Regulamentul de aplicare a Legii nr. 64/1991 privind brevetele de invenție a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 547/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 456 din 18 iunie 2008.

** A se vedea nota de subsol de la art. 10 alin. (2).

(5) În cazul în care cererea de brevet de invenție nu conține o parte care, la prima vedere, să pară a fi o descriere, în scopul acordării datei de depozit, în cererea de brevet de invenție poate fi făcută referire, în limba română, la o cerere depusă anterior la un oficiu care înlocuiește descrierea, cu respectarea prevederilor regulamentului de aplicare a prezentei legi. În caz contrar, nu se acordă dată de depozit, iar cererea nu va fi tratată ca o cerere de brevet de invenție.

(6) Cererea de brevet de invenție se înscrie în Registrul național al cererilor de brevet depuse. Până la publicarea datelor din acest registru în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială, acestea nu sunt publice, potrivit legii speciale.

(7) Revendicările și desenele privind invenția pot fi depuse și în termen de două luni de la data de depozit a cererii de brevet, cu plata taxei legale.

(8) În cazul cererii internaționale de brevet sau a cererii de brevet european, data de depozit este data care rezultă din tratatele și convențiile internaționale la care România este parte și această dată se înscrie în Registrul național al cererilor de brevet depuse.

Art. 15. — (1) Persoanele fizice sau juridice pot, pentru motive justificate, să depună descrierea, revendicările și desenele într-o limbă străină cu condiția ca, în termen de două luni de la înregistrarea cererii sau, după caz, de la data deschiderii fazei naționale, să depună la OSIM o traducere conformă, în limba română, a acestor documente și să fie plătită taxa legală.

(2) Se consideră că îndeplinesc condițiile privind forma și conținutul unei cereri din prezenta lege:

a) cererile internaționale care îndeplinesc condițiile privind forma și conținutul prevăzute de Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor, adoptat de Conferința diplomatică de la Washington la 19 iunie 1970, ratificat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 81 din 2 martie 1979, cu modificările ulterioare;

b) cererile internaționale care îndeplinesc condițiile de formă și de conținut prevăzute de Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor și cerute de OSIM sau de Oficiul European de Brevete, atunci când acționează pentru OSIM, după ce a început prelucrarea sau examinarea acestora.

(3) De asemenea, vor fi respectate orice alte cerințe cu privire la forma și conținutul cererii prevăzute în regulamentul de aplicare a prezentei legi.

(4) Dacă sunt îndeplinite prevederile art. 13 alin. (1) sau ale art. 15 alin. (1), depozitul cererii produce efectele unui depozit național reglementar.

(5) Prin *depozit național reglementar* se înțelege orice depozit care este suficient pentru stabilirea datei la care a fost depusă cererea, oricare ar fi fost soarta ulterioară a acesteia.

Art. 16. — Orice persoană care a depus, în conformitate cu art. 13 alin. (1) și art. 15 alin. (1), o cerere de brevet la OSIM sau succesorul său în drepturi beneficiază de un drept de prioritate, cu începere de la data depozitului cererii față de orice alt depozit, privind aceeași invenție, având o dată ulterioară.

Art. 17. — (1) Invenția trebuie să fie dezvoltată în cererea de brevet suficient de clar și complet, astfel încât o persoană de specialitate în domeniu să o poată realiza.

(2) Dacă invenția se referă la un material biologic sau la utilizarea unui material biologic la care publicul nu a avut acces și care nu poate fi descris în cererea de brevet de invenție într-un mod care să permită unei persoane de specialitate în domeniu să realizeze invenția, condițiile prevăzute la alin. (1) sunt considerate îndeplinite numai dacă solicitantul dovedește printr-un document că, anterior datei de depozit a cererii de brevet de invenție, materialul biologic a făcut obiectul unui depozit la o autoritate de depozit internațională.

(3) Revendicările definesc obiectul protecției solicitate și trebuie să fie clare, concise și să fie susținute de descrierea invenției.

Art. 18. — (1) Cererea de brevet trebuie să se refere numai la o singură invenție sau la un grup de invenții legate între ele de o asemenea manieră încât să formeze un singur concept inventiv general.

(2) Cererea de brevet care nu îndeplinește condiția prevăzută la alin. (1) poate fi divizată de către solicitant, din proprie inițiativă sau la cererea OSIM, până la luarea unei hotărâri asupra cererii de brevet.

(3) Într-o cerere rezultată în urma divizării se pot revendica numai obiecte care nu depășesc dezvoltarea din cererea inițială. Cererile rezultate în urma divizării care îndeplinesc această cerință au aceeași dată de depozit ca și cererea inițială și fiecare va beneficia de dreptul de prioritate revendicat în aceasta.

Art. 19. — (1) Orice persoană care a depus, în mod reglementar, în orice stat parte la Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale sau stat membru la Organizația Mondială a Comerțului, o cerere de brevet de invenție, de model de utilitate sau de certificat de utilitate ori succesorul său în drepturi beneficiază, pentru a efectua depunerea unei cereri ulterioare de brevet de invenție în România pentru aceeași invenție, de un drept de prioritate pe o perioadă de 12 luni calculată de la data de depozit a cererii anterioare.

(2) Orice depozit care are valoarea unui depozit național reglementar potrivit legislației naționale a oricărui stat parte la Convenția de la Paris sau stat membru la Organizația Mondială a Comerțului în care a fost constituit va fi recunoscut ca dând naștere unui drept de prioritate.

(3) O cerere de brevet european desemnând România și pentru care a fost acordată o dată de depozit are în România valoarea unui depozit național reglementar, luându-se în considerare, atunci când este cazul, și prioritatea revendicată pentru cererea de brevet european.

(4) Solicitantul unei cereri de brevet de invenție poate beneficia de prioritatea unei cereri de brevet anterioare pentru aceeași invenție, dacă depune odată cu cererea de brevet o declarație în care revendică prioritatea cererii anterioare, justificată prin acte de prioritate, în condițiile regulamentului de aplicare a prezentei legi.

(5) Într-o cerere de brevet se poate recunoaște revendicarea unor priorități multiple, cu condiția respectării prevederilor alin. (1), numai pentru acele elemente ale cererii de brevet care sunt cuprinse în cererea sau în cererile a căror prioritate este revendicată; prioritățile multiple pot fi revendicate, după caz, și pentru aceeași revendicare.

(6) Prioritatea poate fi recunoscută doar pentru acele elemente care sunt clar dezvoltate în cererea de brevet luată în totalitatea sa.

(7) Prioritatea poate fi recunoscută și pentru o cerere de brevet care revendică sau ar fi putut revendica prioritatea unei cereri de brevet anterioare, la o dată de înregistrare ulterioară datei de expirare a termenului de prioritate, dar nu mai mult de două luni de la data expirării acestui termen, cu plata taxei legale, dacă:

a) o cerere expresă este formulată în acest sens, în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi;

b) cererea este formulată în termen;

c) cererea prezintă motivele pentru care termenul de prioritate nu a fost respectat;

d) OSIM constată că cererea de brevet ulterioară nu a fost depusă în termenul de prioritate, deși solicitantul a depus toate diligențele în acest scop sau când nerespectarea termenului nu s-a produs cu intenție.

(8) În cazul în care solicitantul cererii de brevet de invenție revendică un drept de prioritate aparținând altei persoane,

pentru recunoașterea priorității este necesară depunerea la OSIM a unei autorizații din partea cedentului, din care să rezulte că solicitantul are dreptul să revendice prioritatea cererii anterioare.

(9) Termenul de depunere a autorizației este de maximum 3 luni de la revendicarea priorității.

Art. 20. — (1) Dacă într-un termen de 12 luni de la data de depozit a unei cereri de brevet de invenție acordată de OSIM este depusă o cerere de brevet de invenție ulterioară de către solicitantul cererii anterioare sau de către succesorul său în drepturi, atunci în cererea ulterioară poate fi revendicat un drept de prioritate pentru aceeași invenție, denumit *drept de prioritate internă*. Dacă a fost revendicat un drept de prioritate internă într-o cerere ulterioară, cererea anterioară a cărei prioritate a fost revendicată este considerată ca fiind retrasă, dacă nu s-a luat o hotărâre.

(2) Prioritatea internă poate fi revendicată odată cu depunerea cererii ulterioare sau într-un termen de două luni de la data depunerii acestei cereri.

(3) Prioritatea internă a unei cereri anterioare, revendicată într-o cerere ulterioară, nu va fi recunoscută dacă:

a) cel puțin una dintre cererile de brevet de invenție a beneficiat de o prioritate, în condițiile prevăzute la art. 16;

b) în cererea anterioară au fost revendicate priorități interne și una dintre ele are dată anterioară termenului de 12 luni calculat de la data de depozit a cererii ulterioare;

c) actul de prioritate internă nu a fost depus în termenul prevăzut de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

Art. 21. — (1) În cazul în care solicitantul a omis să revendice prioritatea odată cu depunerea cererii, revendicarea poate fi făcută în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi, cel mai târziu în termen de două luni de la această dată, cu plata taxei legale.

(2) Actele de prioritate se depun într-un termen de 16 luni de la data celei mai vechi priorități sau, după caz, în 4 luni de la data deschiderii fazei naționale.

(3) În cazul în care OSIM consideră că în procedura de examinare este necesară traducerea unei cereri de brevet anterioare, care a servit ca bază pentru revendicarea priorității, invită solicitantul să depună o traducere conformă în limba română a cererii anterioare, cu respectarea prevederilor regulamentul de aplicare a prezentei legi.

(4) În cazul neîndeplinirii prevederilor alin. (2) sau ale art. 19, OSIM hotărăște, în termen de 6 luni de la data de depozit sau de la data deschiderii fazei naționale, că prioritatea nu este recunoscută.

Art. 22. — (1) Cererile de brevet de invenție depuse pe cale națională, pentru care a fost constituit depozitul național reglementar, sunt publicate imediat după expirarea unui termen de 18 luni de la data de depozit sau, dacă a fost recunoscută o prioritate, de la data acestei priorități, cu excepția celor prevăzute la art. 38 alin. (2).

(2) Cererile de brevet de invenție depuse conform Tratatului de cooperare în domeniul brevetelor se publică imediat după expirarea unui termen de 6 luni de la deschiderea fazei naționale.

(3) La cererea persoanei fizice sau juridice îndreptățite publicarea se poate face într-un termen mai scurt decât cel prevăzut la alin. (1) și (2), în condițiile regulamentul de aplicare a prezentei legi.

(4) În cazul în care hotărârea de acordare a brevetului este luată înaintea datei de expirare a termenului prevăzut la alin. (1), cererea de brevet de invenție este publicată împreună cu mențiunea privind hotărârea de acordare.

(5) Cererile de brevet de invenție prevăzute la art. 38 alin. (2) vor fi publicate în termen de 3 luni de la data declasificării informațiilor cuprinse în acestea.

(6) Cererea de brevet de invenție nu se publică dacă până la expirarea termenului de 18 luni o hotărâre de respingere a fost luată sau dacă cererea a fost retrasă ori declarată ca fiind considerată retrasă.

(7) Publicarea cererii se menționează în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială și se face în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

Art. 23. — (1) La cererea solicitantului, OSIM întocmește un raport de documentare însoțit, după caz, de o opinie scrisă privind brevetabilitatea și publică raportul de documentare, în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

(2) Dacă raportul de documentare nu a fost făcut public odată cu cererea, acesta se va publica ulterior.

Art. 24. — (1) Examinarea cererii de brevet de invenție poate fi cerută la data de depozit a cererii de brevet sau, după caz, la deschiderea fazei naționale ori în termen de 30 de luni de la una dintre aceste date.

(2) Pentru cererile de brevet de invenție care conțin informații clasificate ca secrete de stat, solicitarea examinării poate fi cerută la data de depozit a cererii sau în termen de 3 luni de la declasificare, dar nu mai târziu de 30 de luni înainte de expirarea duratei brevetului, prevăzută la art. 30.

Art. 25. — OSIM examinează dacă:

A. cererea de brevet de invenție respectă:

a) dispozițiile art. 5;

b) condițiile privind depozitul, prevăzute la art. 13—15;

c) condițiile pentru recunoașterea priorității prevăzute la art. 19, 20 și 21;

d) condiția de unitate a invenției prevăzută la art. 18 alin. (1);

B. invenția care constituie obiectul cererii:

a) este dezvăluită potrivit art. 17;

b) nu este exclusă de la brevetare, potrivit art. 7 alin. (1), sau nu îndeplinește condițiile prevăzute la art. 8;

c) îndeplinește condițiile de brevetabilitate prevăzute la art. 6 și art. 9—12.

Art. 26. — (1) OSIM are dreptul să ceară solicitantului lămuririle și actele pe care le consideră necesare în legătură cu identitatea solicitantului sau a inventatorului, cu depozitul național reglementar constituit sau cu îndeplinirea condițiilor de brevetare.

(2) În toate procedurile privind cererea sau brevetul de invenție OSIM poate transmite notificări solicitantului, titularului sau persoanei interesate, iar aceștia pot transmite la OSIM comunicări, cu respectarea termenelor prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi, aceste termene putând fi prelungite de către OSIM la cerere, cu plata unei taxe legale.

(3) Absența notificării nu absolvă pe solicitant, titular ori persoană interesată de obligația respectării dispozițiilor prezentei legi.

(4) Solicitantul va depune la OSIM toate documentele publice în legătură cu invenția sa, inclusiv copii de pe brevetele acordate în alte state.

(5) La cererea OSIM sau din inițiativa sa, solicitantul ori succesorul său în drepturi poate modifica cererea de brevet până la luarea unei hotărâri, cu condiția ca dezvăluirea invenției să nu depășească conținutul cererii la data de depozit.

Art. 27. — (1) OSIM hotărăște prin Comisia de examinare de specialitate, pe baza raportului de examinare a cererii de brevet de invenție, acordarea brevetului de invenție sau respingerea cererii de brevet.

(2) OSIM hotărăște respingerea cererii de brevet de invenție în următoarele situații:

a) cererea de brevet de invenție nu îndeplinește condițiile prevăzute la art. 5, art. 15 alin. (1) și (4) și la art. 37 alin. (2);

b) invenția care constituie obiectul cererii este exclusă de la brevetare, potrivit prevederilor art. 7, sau se încadrează în

prevederile art. 8 ori nu îndeplinește condițiile de brevetabilitate prevăzute la art. 6, 9, 11 și 12;

c) invenția care constituie obiectul cererii nu îndeplinește condițiile art. 17;

d) termenul de deschidere a fazei naționale pentru cererile înregistrate internațional a fost depășit;

e) la expirarea unui termen de 12 luni de la data la care cererile aflate în situația prevăzută la alin. (4) lit. b) au fost considerate retrase;

f) s-a solicitat respingerea cererii de brevet de invenție, potrivit art. 63 alin. (2) lit. c);

g) solicitantul, altul decât inventatorul, nu a făcut dovada, în cadrul termenului prevăzut la art. 28 alin. (2), că este îndreptățit la acordarea brevetului;

h) nu s-a solicitat examinarea cererii de brevet de invenție în vederea acordării brevetului în termenele prevăzute la art. 24.

(3) OSIM ia act de retragerea cererii de brevet de invenție dacă solicitantul cere retragerea în scris, în mod expres.

(4) Sunt declarate ca fiind considerate retrase cererile de brevet de invenție aflate în următoarele situații:

a) inventatorii nu au fost declarați în termen de 18 luni de la data solicitării examinării în fond;

b) solicitantul nu a dat curs notificărilor OSIM, în termenul acordat de OSIM, privind aducerea formei descrierii și desenelor în concordanță cu conținutul revendicărilor admise;

c) cererea a constituit baza revendicării priorității într-o cerere ulterioară depusă pe cale națională sau pe cale internațională, pentru care s-a deschis fază națională în România;

d) cererea de brevet de invenție se află în situația prevăzută la art. 63 alin. (2) lit. b);

e) solicitantul nu a depus revendicările în termenul prevăzut la art. 14 alin. (7);

f) una dintre taxele legale, respectiv de înregistrare, de depunere ulterioară a revendicărilor, de deschidere a fazei naționale, de publicare, de examinare, nu a fost plătită, în cuantum și la termenele prevăzute de lege și de regulamentul de aplicare a prezentei legi;

g) cererea de brevet pentru care s-a luat o hotărâre de acordare și pentru care nu a fost achitată, în termenul prevăzut de lege, taxa de publicare, tipărire și eliberare a brevetului.

(5) Toate hotărârile OSIM privind cererile de brevet de invenție sunt motivate, se înscriu în Registrul național al cererilor de brevet de invenție depuse și se comunică solicitantului în termen de o lună de la data luării hotărârii. În același registru se înscriu și mențiunile privind cererile de brevet retrase sau mențiunile privind declarațiile conform cărora cererile de brevet sunt considerate ca fiind retrase, care, de asemenea, se comunică solicitantului.

(6) Mențiunea hotărârii de acordare a brevetului de invenție sau de respingere a cererii de brevet se publică în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială, în termen de o lună de la data la care a expirat termenul prevăzut de lege pentru formularea contestației și în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

(7) OSIM publică mențiunea hotărârii de acordare a brevetului și, odată cu publicarea, pune la dispoziția publicului descrierea și desenele brevetului, sub condiția achitării taxei de publicare, tipărire și eliberare a brevetului.

(8) În cazul în care taxa de publicare, tipărire și eliberare a brevetului nu este achitată în termenul prevăzut de lege, cererea de brevet este considerată retrasă, iar brevetul este considerat ca nefiind acordat.

(9) Hotărârea de acordare a brevetului va avea efect începând cu data publicării mențiunii acesteia în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială.

(10) În cazul hotărârilor de acordare a unui brevet de invenție care conține informații clasificate, după deklasificarea acestora se aplică prevederile alin. (7) și (9) și ale art. 22 alin. (4).

(11) În cazul decesului solicitantului, persoană fizică, sau în cazul dizolvării persoanei juridice solicitante, procedura de examinare se suspendă până la comunicarea la OSIM a succesorului în drepturi, în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

(12) Când se instituie proceduri judiciare în privința dreptului la brevet sau a dreptului la acordarea brevetului, procedura de brevetare se suspendă până când hotărârea judecătorească rămâne definitivă și irevocabilă.

(13) Persoana interesată va comunica la OSIM hotărârea prevăzută la alin. (12).

Art. 28. — (1) OSIM poate proceda din oficiu la revocarea hotărârilor sale, pentru neîndeplinirea condițiilor prevăzute în prezenta lege, până la comunicarea acestora.

(2) Dacă OSIM constată pe baza unor dovezi temeinice că solicitantul, altul decât inventatorul, nu este îndreptățit la acordarea brevetului de invenție, se poate proceda la amânarea comunicării hotărârii luate, fără a depăși un termen de 6 luni de la data acesteia; în cazul în care în acest termen solicitantul nu poate dovedi că are calitatea de persoană îndreptățită la acordarea brevetului, hotărârea de acordare se revocă potrivit alin. (1) și cererea de brevet se respinge.

Art. 29. — (1) Brevetul de invenție este eliberat de directorul general al OSIM, în temeiul hotărârii de acordare a acestuia. Pentru brevetul european OSIM certifică validitatea brevetului în România, conform legii.

(2) Data eliberării brevetului de invenție este data la care mențiunea hotărârii de acordare este publicată în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială.

(3) Brevetele se înscriu în Registrul național al brevetelor de invenție.

(4) Dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, brevetul de invenție european se înscrie în Registrul național al brevetelor de invenție.

Art. 30. — (1) Durata brevetului de invenție este 20 de ani, cu începere de la data de depozit.

(2) Pentru brevetul european durata prevăzută la alin. (1) curge de la data constituirii depozitului reglementar al cererii de brevet, conform Convenției brevetului european.

(3) Pentru medicamentele sau produsele fitofarmaceutice brevetate se poate obține un certificat suplimentar de protecție, în condițiile Regulamentului (CEE) nr. 1.768/92 al Consiliului din 18 iunie 1992 privind instituirea unui certificat suplimentar de protecție pentru medicamente și ale Regulamentului (CE) nr. 1.610/96 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 1996 privind instituirea unui certificat suplimentar de protecție pentru produse fitofarmaceutice.

CAPITOLUL IV

Drepturi și obligații

Art. 31. — (1) Brevetul de invenție conferă titularului său un drept exclusiv de exploatare a invenției pe întreaga sa durată.

(2) Este interzisă efectuarea fără consimțământul titularului a următoarelor acte:

a) fabricarea, folosirea, oferirea spre vânzare, vânzarea sau importul în vederea folosirii, oferirii spre vânzare ori vânzării, în cazul în care obiectul brevetului este un produs;

b) utilizarea procedurii, precum și folosirea, oferirea spre vânzare, vânzarea sau importul în aceste scopuri al produsului obținut direct prin procedeul brevetat, în cazul în care obiectul brevetului este un procedeu.

(3) Întinderea protecției conferite de brevet sau de cererea de brevet este determinată de conținutul revendicărilor. Totodată,

descrierea și desenele invenției servesc la interpretarea revendicărilor.

(4) Pe perioada până la acordarea brevetului, întinderea protecției conferită de cererea de brevet este determinată de revendicările publicate potrivit art. 22.

(5) Brevetul, așa cum a fost acordat ori modificat în procedura de revocare sau de anulare în parte, va determina retroactiv protecția conferită de cererea de brevet, în măsura în care aceasta nu a fost extinsă.

(6) Pentru determinarea întinderii protecției conferite de brevet se va ține seama de orice element echivalent unui element specificat în revendicări. Dacă obiectul brevetului este un procedeu, protecția conferită de brevet se extinde la produsul obținut în mod direct prin procedeul brevetat.

(7) Protecția conferită printr-un brevet referitor la un material biologic având caracteristici specifice se extinde asupra oricărui material derivat, pe baza celui brevetat, prin reproducere sau multiplicare, sub formă identică ori diferențiat și cu aceleași caracteristici.

(8) Protecția conferită printr-un brevet referitor la un procedeu permițând producerea unui material biologic având caracteristici specifice se extinde asupra materialului biologic direct obținut prin acest procedeu, asupra oricărui altui material biologic derivat din materialul biologic direct obținut prin acel procedeu, precum și asupra oricărui altui material obținut plecându-se de la materialul biologic direct obținut prin reproducere sau multiplicare, sub formă identică ori diferențiat și având aceleași caracteristici.

(9) Protecția conferită printr-un brevet de produs conținând o informație genetică sau constând într-o informație genetică se extinde asupra oricărui altui material în care produsul este încorporat și în care informația genetică este conținută și își exercită funcția, cu excepția corpului uman în diferite stadii de formare ori dezvoltare.

(10) Protecția prevăzută la alin. (7)—(9) nu se extinde asupra materialului biologic obținut prin reproducerea sau multiplicarea unui material biologic comercializat ori oferit spre vânzare pe teritoriul României de către titularul de brevet sau cu consimțământul acestuia, când reproducerea ori multiplicarea rezultă în mod necesar din utilizarea pentru care materialul biologic a fost pus pe piață, cu condiția ca materialul obținut să nu fi fost utilizat ulterior pentru alte reproduceri sau multiplicări.

Art. 32. — Cu începere de la data publicării cererii de brevet, în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (1)—(3), cererea asigură solicitantului, în mod provizoriu, protecția conferită potrivit dispozițiilor art. 31.

Art. 33. — (1) Nu constituie încălcarea drepturilor prevăzute la art. 31 și 32:

a) folosirea invențiilor în construcția și în funcționarea vehiculelor terestre, aeriene, precum și la bordul navelor sau la dispozitivele pentru funcționarea acestora, aparținând statelor membre ale tratatelor și convențiilor internaționale privind invențiile, la care România este parte, când aceste vehicule sau nave pătrund pe teritoriul României, temporar sau accidental, cu condiția ca această folosire să se facă exclusiv pentru nevoile vehiculelor sau navelor;

b) efectuarea oricăruia dintre actele prevăzute la art. 31 alin. (2) de către o persoană care a aplicat obiectul brevetului de invenție sau cel al cererii de brevet, așa cum a fost publicată, ori a luat măsuri efective și serioase în vederea producerii sau folosirii lui cu bună-credință pe teritoriul României, independent de titularul acesteia, cât și înainte de constituirea unui depozit național reglementar privind invenția sau înainte de data de la care curge termenul de prioritate recunoscută; în acest caz invenția poate fi folosită în continuare de acea persoană, în

volumul existent la data de depozit sau a priorității recunoscute, și dreptul la folosire nu poate fi transmis decât cu patrimoniul persoanei ori cu o fracțiune din patrimoniul afectat exploatarea invenției;

c) efectuarea oricăruia dintre actele prevăzute la art. 31 alin. (2) exclusiv în cadru privat și în scop necomercial; producerea sau, după caz, folosirea invenției exclusiv în cadru privat și în scop necomercial;

d) comercializarea sau oferirea spre vânzare pe teritoriul Uniunii Europene a acelor exemplare de produs, obiect al invenției, care au fost vândute anterior de titularul de brevet ori cu acordul său expres;

e) folosirea în scopuri experimentale, exclusiv cu caracter necomercial, a obiectului invenției brevetate;

f) folosirea cu bună-credință sau luarea măsurilor efective și serioase de folosire a invenției de către terți în intervalul de timp dintre decăderea din drepturi a titularului de brevet și revalidarea brevetului. În acest caz invenția poate fi folosită în continuare de acea persoană, în volumul existent la data publicării mențiunii revalidării, și dreptul la folosire nu poate fi transmis decât cu patrimoniul persoanei care utilizează invenția ori cu o fracțiune din patrimoniul care este afectat exploatarea invenției;

g) exploatarea de către terți a invenției sau a unei părți a acesteia la a cărei protecție s-a renunțat.

(2) Orice persoană care, cu bună-credință, folosește invenția sau a făcut pregătiri efective și serioase de folosire a invenției, fără ca această folosire să constituie o încălcare a cererii de brevet sau a brevetului european în traducerea inițială, poate, după ce traducerea corectată are efect, să continue folosirea invenției în întreprinderea sa ori pentru necesitățile acesteia, fără plată și fără să depășească volumul existent la data la care traducerea inițială a avut efect.

Art. 34. — (1) Inventatorul are dreptul să i se menționeze numele, prenumele și calitatea în brevetul eliberat, în carnetul de muncă*), precum și în orice acte sau publicații privind invenția sa.

(2) În cazul în care titularul este altul decât inventatorul, acestuia din urmă i se eliberează un duplicat al brevetului de invenție.

(3) La solicitarea expresă a inventatorului, numele și prenumele acestuia nu se publică; această solicitare este supusă plății taxei legale.

Art. 35. — În cazul decăderii din drepturi a titularului de brevet prevăzute la art. 40 alin. (3), titularul poate cere la OSIM revalidarea brevetului pentru motive justificate, în termen de 6 luni de la data publicării decăderii. În termen de 60 de zile de la înregistrare OSIM hotărăște asupra cererii de revalidare, sub condiția plății taxei legale. Mențiunea revalidării brevetului se publică în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă și irevocabilă a hotărârii.

Art. 36. — (1) Titularul poate renunța, în tot sau în parte, la brevet, pe baza unei declarații scrise înregistrate la OSIM.

(2) În cazul invențiilor de serviciu, titularul brevetului este obligat să comunice inventatorului intenția sa de renunțare la brevet; la cererea inventatorului, titularul este obligat să îi transmită acestuia dreptul asupra brevetului, precum și înscrisurile în legătură cu brevetul, sub condiția ca salariatul să acorde angajatorului o licență neexclusivă pentru invenția brevetată. Condițiile de acordare a licenței neexclusive se stabilesc prin prevederi specifice ale regulamentului intern al angajatorului. În lipsa acestor prevederi specifice, condițiile de acordare se stabilesc prin acordul părților.

(3) Dacă brevetul a făcut obiectul unui contract de licență, renunțarea este posibilă numai cu acordul beneficiarului licenței.

*) A se vedea prevederile art. 279 din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Invenția sau partea din aceasta, la a cărei protecție s-a renunțat, poate fi liber exploatată de către terți.

(5) La un brevet acordat pentru invențiile care conțin informații clasificate potrivit prevederilor art. 38 alin. (2), titularul poate renunța numai după deklasificarea informațiilor și publicarea mențiunii hotărârii de acordare a brevetului de invenție și a descrierii, revendicărilor și desenelor invenției brevetate, potrivit prevederilor art. 27 alin. (6).

(6) Renunțarea se înregistrează la OSIM în Registrul național al brevetelor de invenție și produce efecte începând cu data publicării acesteia în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială.

Art. 37. — (1) În procedurile în fața OSIM solicitantul cererii, cesionarul sau titularul ori o altă persoană interesată poate fi reprezentată printr-un mandatar, în baza unei procuri înregistrate la OSIM, în condițiile și la termenele prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

(2) Pentru persoanele menționate anterior, care nu au domiciliul sau sediul pe teritoriul României, reprezentarea prin mandatar este obligatorie, cu următoarele excepții, cazuri în care se poate acționa în nume propriu:

- a) înregistrarea unei cereri de brevet de invenție, în scopul atribuirii datei de depozit;
- b) plata unei taxe;
- c) depunerea unei copii de pe o cerere anterioară;
- d) eliberarea unei notificări a OSIM privind orice procedură prevăzută la lit. a), b) și c).

(3) Taxa de menținere în vigoare poate fi plătită de orice persoană.

(4) În cazul revocării procurii semnătura mandatarului nu are efectul semnăturii solicitantului, a titularului sau a persoanelor interesate care l-au desemnat.

Art. 38. — (1) Invenția care face obiectul cererii de brevet depuse la OSIM nu poate fi divulgată fără acordul solicitantului, până la publicarea acesteia, și are caracterul stabilit de legea specială până la publicare.

(2) Informațiile din domeniul apărării sau siguranței naționale conținute într-o invenție creată pe teritoriul României, obiect al unei cereri de brevet de invenție, pot fi clasificate de instituțiile în drept ca informații secrete de stat; în acest caz, solicitantul este înștiințat de instituția care a clasificat informațiile și poate beneficia, pe bază de contract, de acordarea unei compensații din partea acestei instituții, în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

(3) Informațiile clasificate ca secrete de stat pot fi declassificate numai de instituția care le-a atribuit acest caracter.

Art. 39. — (1) Brevetarea în străinătate a invențiilor create de persoane fizice române pe teritoriul României se face numai după înregistrarea cererii de brevet de invenție la OSIM.

(2) În cazul invențiilor care conțin informații secrete de stat, brevetarea în străinătate se poate face numai dacă informațiile au fost declassificate potrivit art. 38 alin. (3).

(3) În vederea brevetării în străinătate a invențiilor prevăzute la alin. (1) solicitanții sau titularii de brevet români pot beneficia de sprijin financiar, potrivit legii.

(4) Brevetarea în străinătate a invențiilor prevăzute la alin. (1) se aduce la cunoștința OSIM de către persoanele fizice române care le-au creat sau de către succesorul lor în drepturi.

(5) Pentru înregistrarea cererilor internaționale în vederea brevetării invențiilor în alte state, în conformitate cu prevederile Tratatului de cooperare în domeniul brevetelor, OSIM acționează în calitate de oficiu receptor.

Art. 40. — (1) Procedurile efectuate de OSIM privind cererile de brevet de invenție și brevetele de invenție prevăzute de prezenta lege și de regulamentul de aplicare a acesteia sunt supuse taxelor, în cuantumurile și la termenele stabilite de lege.

(2) Pe întreaga durată de valabilitate a brevetului de invenție titularul datorează anual taxe de menținere în vigoare a brevetului.

(3) Neplata acestor taxe atrage decăderea titularului din drepturile decurgând din brevet. Decăderea titularului din drepturi se înregistrează în Registrul național al brevetelor de invenție și se publică în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială. Taxele de menținere în vigoare pot fi plătite și anticipat, în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi, pentru o perioadă care nu poate depăși 4 ani.

(4) Taxele datorate de persoane fizice sau juridice străine se plătesc în valută, în contul OSIM.

(5) Contestațiile având ca obiect numai îndreptarea unor erori materiale sau omisiuni nu sunt supuse plății taxelor.

Art. 41. — (1) Solicitantul sau titularul brevetului care din motive temeinice nu a putut să respecte un termen în procedurile în fața OSIM este repus în situația anterioară, dacă prezintă o cerere motivată în termen de două luni de la încetarea cauzei care l-a împiedicat să acționeze, dar nu mai târziu de un an de la expirarea termenului nerespectat.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică dacă termenele legale nu au fost respectate în următoarele situații:

- a) revendicarea priorității, potrivit art. 19 alin. (5) sau (6) și art. 21 alin. (1);
- b) depunerea traducerii descrierii, revendicărilor sau desenelor conform art. 15 alin. (1);
- c) plata taxelor de înregistrare și de efectuare a unui raport de documentare, conform art. 40 alin. (1);
- d) înregistrarea unei cereri de revocare conform art. 49;
- e) depășirea termenului de divizare a unei cereri de brevet de invenție, prevăzut la art. 18 alin. (2);
- f) depășirea termenului de depunere a unei noi cereri de brevet, conform art. 63 alin. (2) lit. b);
- g) plata taxelor de menținere în vigoare a brevetului.

(3) De asemenea, dispozițiile alin. (1) nu se aplică în situațiile prevăzute la art. 27 alin. (2) lit. e) și f), alin. (4) lit. d) și e) și la art. 48.

(4) Cererea de repunere în situația anterioară va fi supusă plății unei taxe, în cuantumului prevăzut de lege pentru înregistrarea unei contestații, cu excepția cazului prevăzut la art. 27 alin. (4) lit. b), pentru care nu se percep taxe.

CAPITOLUL V

Transmiterea drepturilor

Art. 42. — (1) Dreptul la brevet, dreptul la acordarea brevetului și drepturile ce decurg din brevet pot fi transmise în tot sau în parte.

(2) Transmiterea se poate face prin cesiune sau prin licență, exclusivă sau neexclusivă, sau prin succesiune legală ori testamentară.

(3) Transmiterea produce efecte față de terți numai începând cu data publicării în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială a mențiunii transmisei înregistrate la OSIM.

Art. 43. — (1) La cererea oricărei persoane interesate Tribunalul București poate acorda o licență obligatorie la expirarea unui termen de 4 ani de la data de depozit a cererii de brevet sau a unui termen de 3 ani de la acordarea brevetului, socotindu-se termenul care expiră cel mai târziu.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică numai dacă invenția nu a fost aplicată sau a fost insuficient aplicată pe teritoriul României, iar titularul brevetului nu poate să își justifice inacțiunea și dacă nu s-a ajuns la o înțelegere cu acesta privind condițiile și modalitățile comerciale de aplicare a invenției.

(3) Tribunalul București va autoriza licența obligatorie dacă va aprecia, pe baza circumstanțelor date, că, deși persoana interesată a depus toate eforturile, nu s-a ajuns la o înțelegere într-un termen rezonabil.

(4) În afara situațiilor prevăzute la alin. (2), o licență obligatorie poate fi autorizată de Tribunalul București:

- a) în situații de urgență națională;
- b) în alte situații de extremă urgență;
- c) în situații de utilizare publică, în scopuri necomerciale.

(5) Acordarea licenței obligatorii pentru unul dintre motivele prevăzute la alin. (4) nu impune îndeplinirea condițiilor menționate la alin. (2). Totuși beneficiarul licenței va înștiința solicitantul sau titularul brevetului despre autorizarea dată de instanță, în cel mai scurt timp.

(6) În situații de utilizare publică în scopuri necomerciale, Guvernul sau terții autorizați de acesta, atunci când cunosc sau au motive demonstrabile de a cunoaște dacă un brevet de invenție valid este sau va fi utilizat de Guvern, respectiv de terți, vor anunța titularul brevetului despre utilizarea acestuia, într-un timp rezonabil.

(7) În cazurile în care un brevet nu poate fi exploatat fără să aducă atingere drepturilor conferite de un alt brevet, acordat pentru o cerere de brevet a cărei dată de depozit național reglementar este anterioară, o licență obligatorie pentru exploatarea brevetului ulterior va putea fi autorizată numai dacă sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții suplimentare:

a) invenția revendicată în brevetul ulterior presupune un progres tehnologic important, de interes economic substanțial în raport cu invenția revendicată în brevetul anterior;

b) titularul brevetului anterior are dreptul la o licență reciprocă, în condiții rezonabile pentru utilizarea invenției revendicate în brevetul ulterior;

c) utilizarea autorizată în raport cu brevetul anterior este netrasmisibilă, cu excepția cazului în care este transmis și brevetul ulterior.

Art. 44. — (1) Licențele obligatorii sunt neexclusive și se acordă de Tribunalul București, în condiții determinate în ceea ce privește întinderea și durata acestora, precum și nivelul remunerației cuvenite deținătorului dreptului, stabilit în raport cu valoarea comercială a licențelor acordate.

(2) Beneficiarul licenței obligatorii poate fi inclusiv Guvernul sau terții autorizați de acesta.

(3) Licențele obligatorii vor fi autorizate în principal pentru aprovizionarea pieței.

(4) Întinderea și durata licențelor obligatorii vor fi limitate la scopurile pentru care acestea au fost autorizate. În cazul invențiilor din domeniul tehnologiei de semiconductor, licența va fi acordată numai pentru scopuri publice necomerciale sau pentru a remedia o practică stabilă ca fiind anticoncurențială, ca urmare a unei proceduri judiciare sau administrative.

(5) În cazul în care titularul unui brevet pentru soi de plantă nu îl poate exploata fără să aducă atingere unui brevet de invenție anterior, acesta poate solicita o licență obligatorie pentru invenția protejată prin acest brevet.

(6) În cazul în care titularul unui brevet de invenție referitor la o invenție din domeniul biotehnologiei nu poate să o exploateze fără să aducă atingere unui brevet de soi de plantă anterior, acesta poate solicita o licență obligatorie pentru exploatarea soiului de plantă protejat prin brevet.

(7) În cazul în care o licență obligatorie este autorizată pentru a remedia o practică anticoncurențială, nu sunt aplicabile dispozițiile art. 43 alin. (3) și (4) și art. 44 alin. (3).

Art. 45. — Licența obligatorie nu este transmisiibilă decât împreună cu partea din întreprindere sau cu fondul de comerț care beneficiază de această utilizare.

Art. 46. — (1) La solicitarea motivată, prezentată de persoana interesată, Tribunalul București poate retrage licența obligatorie, atunci când circumstanțele care au condus la acordarea acesteia au încetat să mai existe, cu condiția ca interesele legitime ale persoanei care a dobândit-o să fie protejate într-o manieră corespunzătoare. Licența nu va fi retrasă dacă circumstanțele care au determinat acordarea acesteia riscă să se producă din nou.

(2) Hotărârile Tribunalului București privind autorizarea utilizării unei licențe obligatorii, precum și cele privind remunerația prevăzută în raport cu utilizarea acesteia sunt supuse numai apelului la Curtea de Apel București.

Art. 47. — Hotărârile judecătorești definitive și irevocabile privind acordarea sau, după caz, retragerea licenței obligatorii se comunică de persoana interesată la OSIM, care le înregistrează în Registrul național al cererilor de brevet de invenție ori, după caz, în Registrul național al brevetelor de invenție și publică mențiunea acestor hotărâri în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială în termen de o lună de la comunicare.

CAPITOLUL VI

Apărarea drepturilor privind invențiile

Art. 48. — (1) Orice hotărâre luată de Comisia de examinare poate fi contestată la OSIM în termen de 3 luni de la comunicare.

(2) Contestația poate avea ca obiect și o limitare a brevetului, în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

Art. 49. — (1) Orice persoană are dreptul să formuleze în scris și motivat la OSIM o cerere de revocare a brevetului de invenție, în termen de 6 luni de la publicarea mențiunii acordării acestuia, dacă:

a) obiectul brevetului nu este brevetabil, potrivit art. 6—9, 11 și 12;

b) obiectul brevetului nu dezvăluie invenția suficient de clar și complet, astfel încât o persoană de specialitate în domeniu să o poată realiza;

c) obiectul brevetului depășește conținutul cererii, așa cum a fost depusă.

(2) Dacă motivele de revocare se referă numai la o parte a brevetului, acesta va fi revocat în parte.

Art. 50. — (1) Contestația sau, după caz, cererea de revocare se soluționează, în termen de 3 luni de la înregistrarea acesteia la OSIM, de către o comisie de reexaminare din Departamentul de apeluri din cadrul OSIM*).

(2) Atribuțiile comisiei de reexaminare, precum și procedura de soluționare a contestațiilor și a cererilor de revocare sunt prevăzute în regulamentul de aplicare a prezentei legi.

Art. 51. — (1) Un brevet de invenție acordat de OSIM, precum și un brevet european cu efecte în România pot fi anulate, la cerere, dacă se constată că:

a) obiectul brevetului nu este brevetabil, potrivit art. 6—9, 11 și 12;

b) obiectul brevetului nu dezvăluie invenția suficient de clar și complet, astfel încât o persoană de specialitate în domeniu să o poată realiza;

c) obiectul brevetului depășește conținutul cererii, așa cum a fost depusă;

d) protecția conferită de brevet a fost extinsă;

e) titularul de brevet nu era îndreptățit la acordarea brevetului.

(2) Dacă motivele de anulare se referă numai la o parte a brevetului, acesta va fi anulat în parte.

(3) Anularea brevetului va avea efect retroactiv, începând cu data de depozit.

Art. 52. — (1) Cererea de anulare se poate face după împlinirea termenului prevăzut la art. 49, în care poate fi formulată o cerere de revocare, cu excepția situațiilor înscrise la art. 51 alin. (1) lit. d) și e), pe toată durata de valabilitate a brevetului, și se judecă de către Tribunalul București. Hotărârile Tribunalului București pot fi atacate cu apel la Curtea de Apel București, în termen de 30 de zile de la comunicare.

*) A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 573/1998 privind organizarea și funcționarea Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 11 septembrie 1998, cu modificările ulterioare.

(2) Hotărârile Curții de Apel București pot fi atacate cu recurs la Înalta Curte de Casație și Justiție în termen de 30 de zile de la comunicare.

(3) Hotărârea de anulare definitivă și irevocabilă se înregistrează la OSIM de către persoana interesată.

(4) Mențiunea hotărârii de anulare se publică în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială în termen de 60 de zile de la înregistrarea hotărârii la OSIM.

Art. 53. — (1) Neîndeplinirea uneia sau mai multor condiții de formă privind cererea de brevet de invenție nu poate constitui motiv de revocare ori de anulare, în tot sau în parte, a brevetului de invenție, decât în cazul în care aceasta este rezultatul unei intenții frauduloase.

(2) Un brevet nu poate fi revocat sau anulat, în tot sau în parte, fără ca titularul să aibă posibilitatea să prezinte observații asupra revocării sau anulării și să aducă într-un termen rezonabil modificările sau rectificările admise de lege și de regulamentul de aplicare a prezentei legi.

Art. 54. — (1) Hotărârea comisiei de reexaminare, motivată, se comunică părților în termen de 30 de zile de la pronunțare și poate fi atacată cu contestație la Tribunalul București în termen de 30 de zile de la comunicare.

(2) Hotărârile Tribunalului București pot fi atacate numai cu apel la Curtea de Apel București.

(3) Dispozitivul hotărârii de acordare a brevetului de invenție, luată de comisia de reexaminare, precum și dispozitivul hotărârii definitive și irevocabile pronunțate de instanța judecătorească se înscriu în registrele naționale și se publică în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială în termen de 60 de zile de la data înregistrării acestora la OSIM de către persoana interesată.

(4) OSIM înscrie în registrele naționale modificările intervenite ca urmare a unor hotărâri judecătorești definitive și irevocabile și le publică în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială în termen de 60 de zile de la data înregistrării acestora la OSIM de către persoana interesată.

Art. 55. — (1) Însușirea fără drept, în orice mod, a calității de inventator constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) Împăcarea înlătură răspunderea penală.

Art. 56. — (1) Încălcarea dispozițiilor art. 31 alin. (2) constituie infracțiunea de contrafacere și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) Împăcarea înlătură răspunderea penală.

(3) Pentru prejudiciile cauzate, titularul ori beneficiarul unei licențe are dreptul la despăgubiri, potrivit dreptului comun, și poate solicita instanței judecătorești competente să dispună măsura confiscării sau, după caz, a distrugerii produselor contrafăcute. Aceste dispoziții se aplică și materialelor și echipamentelor care au servit nemijlocit la săvârșirea faptelor de contrafacere.

(4) Încălcarea drepturilor prevăzute la art. 31 alin. (1) de către terți după publicarea cererii de brevet de invenție atrage pentru persoanele vinovate obligația de despăgubire potrivit dreptului comun, titlul pentru plata despăgubirilor fiind executoriu după eliberarea brevetului.

(5) Prin excepție de la dispozițiile art. 31 alin. (1), actele prevăzute la art. 31 alin. (2) efectuate de un terț anterior datei la care s-a publicat cererea de brevet sau datei la care solicitantul i-a făcut o somație, însoțită de o copie autenticată a cererii de brevet de invenție, nu sunt considerate a aduce atingere drepturilor conferite de brevet.

Art. 57. — În cazul în care actele prevăzute la art. 31 alin. (2) continuă să fie efectuate și după somare, instanța, la cerere, poate ordona încetarea acestora până la luarea de către OSIM a unei hotărâri cu privire la cerere. Această măsură va putea fi ordonată cu plata de către solicitant a unei cauțiuni stabilite de instanță.

Art. 58. — (1) În cazul încălcării dreptului titularului unui brevet de procedeu, prevăzut la art. 31 alin. (2) lit. b), sarcina probei în stabilirea faptului că procedeu utilizat pentru obținerea unui produs identic este diferit de procedeu brevetat incumbă persoanei prezumate a fi încălcat acest drept.

(2) În aplicarea prevederilor alin. (1), orice produs identic care a fost realizat fără consimțământul titularului de brevet va fi considerat până la proba contrarie a fi fost obținut prin procedeu brevetat în cel puțin una dintre următoarele circumstanțe:

a) dacă produsul obținut prin procedeu brevetat este nou;

b) dacă există o probabilitate substanțială că produsul identic a fost obținut prin procedeu respectiv și titularul brevetului nu a putut, în ciuda unor eforturi rezonabile, să stabilească ce procedeu a fost de fapt utilizat.

(3) La prezentarea probelor contrarii de către titularul de brevet se va ține seama de interesele legitime legate de secretele de fabricație și de secretele comerciale ale persoanei prezumate că a încălcat drepturile titularului.

Art. 59. — (1) Divulgarea de către personalul OSIM, precum și de către persoanele care efectuează lucrări în legătură cu invențiile a datelor cuprinse în cererile de brevet până la publicarea lor constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) OSIM răspunde față de inventator pentru prejudiciile aduse ca urmare a săvârșirii infracțiunii prevăzute la alin. (1).

Art. 60. — (1) Litigiile cu privire la calitatea de inventator, de titular de brevet sau cele cu privire la alte drepturi născute din brevetul de invenție, inclusiv drepturile patrimoniale ale inventatorului din contractele de cesiune și licență, sunt de competența instanțelor judecătorești.

(2) Persoana interesată va comunica la OSIM hotărârea judecătorească în termen de 30 de zile de la data la care aceasta a rămas definitivă și irevocabilă, spre a fi înscrisă în Registrul național al cererilor de brevet de invenție depuse sau în Registrul național al brevetelor de invenție și publicată în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială. În lipsa publicării în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială, hotărârea nu este opozabilă terților.

Art. 61. — (1) Dacă titularul unui brevet de invenție sau persoanele titulare ale unui drept de proprietate industrială protejat printr-un brevet de invenție acordat de statul român și succesorii lor în drept, deținut în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, cărora le-au fost încălcate drepturile patrimoniale conferite de brevet prin exploatarea invenției în mod abuziv, fără consimțământul titularului sau prin orice fapte de încălcare a drepturilor acestuia, sau orice altă persoană care exercită dreptul de proprietate industrială cu consimțământul titularului face dovada credibilă că dreptul său de proprietate industrială protejat printr-un brevet de invenție face obiectul unei acțiuni ilicite, actuale sau iminente și că această acțiune riscă să îi cauzeze un prejudiciu greu de reparat poate să ceară instanței judecătorești luarea unor măsuri provizorii.

(2) Instanța judecătorească poate să dispună în special:

a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;

b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor. Sunt aplicabile prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2005 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate industrială, aprobată cu modificări prin Legea nr. 280/2005, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Dispozițiile procedurale aplicabile sunt cuprinse în dispozițiile Codului de procedură civilă privitoare la măsurile provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală.

(4) Măsurile provizorii pot fi dispuse și împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca un drept protejat prin prezenta lege.

Art. 62. — (1) Autoritățile vamale pot dispune, fie din oficiu, fie la cererea titularului de brevet, suspendarea vămii la importul, exportul sau plasarea sub un regim vamal suspensiv a mărfurilor ce intră sub incidența art. 56 alin. (1).

(2) Competențele vamale cu privire la asigurarea respectării la frontieră a drepturilor privind brevetele de invenție aparțin

Agenciei Naționale de Administrare Fiscală*), potrivit Legii nr. 344/2005 privind unele măsuri pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală în cadrul operațiunilor de vămuire.

Art. 63. — (1) În cazul în care printr-o hotărâre judecătorească se constată că o altă persoană decât cea care figurează în brevetul de invenție este îndreptățită la acordarea brevetului, OSIM eliberează brevetul persoanei îndreptățite și publică schimbarea titularului.

(2) Dacă, înainte de acordarea de către OSIM a brevetului de invenție, printr-o hotărâre judecătorească se constată că dreptul la brevet aparține unei alte persoane decât solicitantul, persoana căreia i-a fost recunoscut acest drept poate, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii și în condițiile prevăzute de regulamentul de aplicare a prezentei legi:

a) să continue în locul solicitantului procedura privind cererea de brevet depusă ca pentru o cerere proprie;

b) să depună o nouă cerere de brevet pentru aceeași invenție. Pentru elementele care nu extind conținutul cererii inițiale depuse cu respectarea prevederilor art. 18, cererea inițială este declarată de OSIM ca fiind considerată retrasă începând cu data de depozit a noii cereri;

c) să solicite respingerea cererii.

Art. 64. — (1) La cererea instanței judecătorești, OSIM este obligat să înainteze actele, documentele și informațiile necesare judecării cauzei cu care a fost investită, recuperând aceste acte în final. Citarea în instanță se va face numai în acest scop.

(2) Cererile în justiție în domeniul drepturilor de proprietate industrială sunt scutite de taxe judiciare.

CAPITOLUL VII

Atribuțiile Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci privind invențiile

Art. 65. — OSIM este organ de specialitate al administrației publice centrale în subordinea Guvernului**), cu autoritate unică pe teritoriul României în domeniul protecției proprietății industriale, în conformitate cu legea și cu prevederile convențiilor și tratatelor internaționale la care statul român este parte.

Art. 66. — În domeniul invențiilor, OSIM are următoarele atribuții:

a) coordonează politica de proprietate industrială în România;

b) înregistrează, publică și examinează cererile de brevet de invenție, în vederea acordării și eliberării brevetului de invenție;

c) este depozitarul Registrului național al cererilor de brevet de invenție depuse și al Registrului național al brevetelor de invenție în care se înscriu datele privind cererile de brevet și cele privind brevetele;

d) este oficiu receptor pentru cererile de brevet de invenție înregistrate internațional de către solicitanți români, în conformitate cu prevederile Tratatului de cooperare în domeniul brevetelor;

e) administrează, conservă și dezvoltă, prin schimburi internaționale, colecția națională de descrieri de invenție și realizează baza de date informatice în domeniul invențiilor, pe orice fel de suport informațional;

f) efectuează, la cerere, servicii de mediere și servicii de informare tehnică din descrierile de invenții românești și străine și din publicațiile oficiale de proprietate industrială, precum și servicii de depozitare în regim nepublic a unor documente conținând soluții nebrevetabile de natura celor prevăzute la art. 7 alin. (1);

g) atestă și autorizează consilierii în domeniul proprietății industriale, ține evidența acestora în registrul național al cărui depozitar este și publică periodic date din acest registru;

h) întreține relații cu organizațiile guvernamentale și interguvernamentale similare și cu organizațiile internaționale de specialitate la care statul român este parte;

i) organizează cursuri de instruire pentru formarea și perfecționarea specialiștilor în acest domeniu;

j) editează și publică periodic în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială date privitoare la cererile de brevet de invenție și la brevetele de invenție.

CAPITOLUL VIII

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 67. — Cererile de brevet de invenție înregistrate la OSIM în condițiile Legii nr. 62/1974***), pentru care nu s-a luat o hotărâre de admitere sau respingere, se soluționează potrivit prevederilor prezentei legi.

Art. 68. — (1) Brevetele de invenție, inclusiv cele de perfecționare, acordate anterior intrării în vigoare a prezentei legi și valide pe teritoriul României au durata de protecție prevăzută la art. 30.

(2) Pe toată durata de valabilitate a brevetului de perfecționare exploatarea invenției se va face în conformitate cu prevederile art. 43 alin. (7).

(3) Drepturile bănești cuvenite inventatorilor pentru invențiile brevetate, aplicate, parțial recompensate sau nerecompensate până la data intrării în vigoare a prezentei legi se vor negocia între inventator și unitatea care a aplicat invenția. În aceste cazuri, negocierea va începe de la drepturile bănești maxime cuvenite inventatorului, prevăzute în legea aplicabilă la data înregistrării cererii de brevet. În cazul neînțelegerii între părți, drepturile bănești se vor stabili potrivit prevederilor art. 60.

(4) Dreptul asupra brevetului de invenție se transmite inventatorului prin efectul legii, în cazurile în care la data intrării în vigoare a prezentei legi întreprinderea care a devenit titulară prin efectul cesiunii legale prevăzute de art. 14 din Legea nr. 62/1974****) nu a aplicat invenția sau nu a luat măsurile necesare în vederea aplicării ei.

Art. 69. — Brevetele de invenție în vigoare reprezintă active necorporale și se înregistrează în patrimoniul titularului, persoană juridică.

*) A se vedea Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389 din 29 iunie 2013, cu modificările și completările ulterioare.

**) Conform art. 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 25/2007 privind stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea aparatului de lucru al Guvernului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 99/2008, cu modificările și completările ulterioare, corelat cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 47/2013 privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 102 din 20 februarie 2013, rectificată, cu modificările și completările ulterioare, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci trece din subordinea Guvernului și coordonarea prim-ministrului în subordinea Ministerului Economiei.

***) Legea nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile, publicată în Buletinul Oficial nr. 137 din 2 noiembrie 1974, a fost abrogată prin Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 212 din 21 octombrie 1991. Art. 70, devenit art. 74 în forma republicată a Legii nr. 64/1991 în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 752 din 15 octombrie 2002, a fost abrogat prin art. I pct. 70 din Legea nr. 28/2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 64/1991 privind brevetele de invenție.

****) Legea nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile, publicată în Buletinul Oficial nr. 137 din 2 noiembrie 1974, a fost abrogată prin Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 212 din 21 octombrie 1991.

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2014 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Număr de apariții anuale	Valoare (TVA 9% inclus) — lei		
			12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	900	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	88	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	200	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	500	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	6.500	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	252	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	48	600		55
8.	Colecția Legislația României	4	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	12	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2014 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

